

Læring, sprog og didaktik
inklusion
Uddannelsesudvikling
Ledelse og organisering

GENVEJ TIL VIDEN

Forskning i UCC

Genvej til Viden – Forskning i UCC

Udgivet af Professionshøjskolen UCC
Udgivet oktober 2014

Redaktion: Line Balvig-Phillips og Anna Jansdorf Larsen

Fotografer: Thomas Arnbo (side 9, 13-14, 16, 19, 28, 30-31 og 33), Kristine Bramsen (side 7, 10, 18 og 26), Colourbox (side 32), Harvey Macaulay (side 15), Jacob Nielsen (side 4, 6, 8, 12, 20 og 23-25) og Stig Nørhald (side 29)

Design: Rumfang
Grafisk tilrettelæggelse og tryk: Bording

INDHOLD

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Play and Learn – engelsk leg og læring i dagtilbud og SFO
Lytteforståelse på dansk
Læringsmiljøer og deltagelsesformer i dagtilbud
Differentiering i skolens praksis
Kunsten at planlægge faglig læring
En ordbog uden ord
Læringsspor – kompetenceudviklingsforløb inden for Ny Nordisk Skole
Sæt flersprogede elevers læse- og skrivekompetencer i spil
Skrivedidaktikkens betydning
Gud i skolen – religiøse dilemmaer i skolens praksis
Sådan profiterer danske elever af målstyret undervisning

INKLUSION

Når lærere støttes i at skabe inkluderende læringsmiljøer
Ungdomsfællesskaber og deres betydning for unges uddannelse
Samarbejde på tværs om inklusion i den danske folkeskole

UDDANNELSESUDVIKLING

Screencasting i undervisningen motiverer lærerstuderende og skoleelever
Design, indretning og anvendelse af digitale læringsmiljøer
Partnerskab om praktik i læreruddannelsen skal øge kvalitet
Stærke didaktiske principper i UCC's nye pædagoguddannelse
Udvikling af Videreuddannelsens diplomdidaktik

LEDELSE OG ORGANISERING

Striden om tiden – restruktureringen af lærernes tid og rum
Skoleledelser får redskaber til læringscentreret ledelse
Lyst til læring i valgmulighedernes folkeskole
Ros og råd på flaske – skolelederens observation af undervisning
Ledelse – nu med skolereform
Pædagogernes tid og rum i skolen

Genvej til Viden

I UCC arbejder vi med at udvikle praksisnær viden til gavn for professionerne og deres uddannelser. Forskning i UCC tager afsæt i de udfordringer og velfærdsproblematikker, som lærere, pædagoger og sygeplejersker støder på i deres daglige praksis. Gennem dialog og tæt samarbejde med de professionelle skaber vi ny, forskningsbaseret viden, som kan bidrage til at styrke og udvikle professionerne og deres grund-, efter- og videreuddannelser. Samspillet med praksis og vores uddannelser fører til robuste og brugbare løsninger.

I nærværende hæfte har vi samlet en række genveje til viden i form af 25 korte præsentationer af udvalgte forsknings- og udviklingsprojekter i UCC. Formålet med præsentationerne er at give et indblik i, hvad der rører sig på forskningsområdet lige nu.

Nogle af projekterne er i opstartsfasen, andre har været i gang et stykke tid, mens endnu andre er nyligt afsluttede. Derfor giver nogle af projekterne et rids af de problematikker, de vil beskæftige sig med, og det arbejde, der venter forude, mens andre kan præsentere endelige resultater og færdige produkter.

De forskellige projekter har alle det til fælles, at de ved hjælp af forskellige metoder og tilgange på hver deres måde bidrager til at udforske og udvikle professionernes uddannelser og praksisfelter, fx i skolen eller i dagtilbuddet.

Ved hvert projekt finder du kontaktoplysninger. Du er meget velkommen til at kontakte os med kommentarer, spørgsmål eller nye forskningsidéer.

Lise Tingleff Nielsen
Forskningschef, UCC

FIND PROJEKT

Læs mere om projekterne på www.ucc.dk
– skriv projektets titel i søgefeltet.

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Play and Learn – engelsk leg og læring i dagtilbud og SFO

Hvordan kan man arbejde med legende læring i børnehave og SFO, når læringsindholdet er engelsk? Og hvordan kan engelsk sprogbrug og sproglig bevidsthed være med til at støtte tidlig sprogstart?

I Gentofte Kommunes børnehaver og SFO'er lærer 3-9-årige børn engelsk en time om ugen med deres pædagoger. Målet er, at børnene tilegner sig sproglige og kulturelle færdigheder samt udvikler bevidsthed om sprog og sprogtilenelse på engelsk.

Det er første gang i Danmark, at en hel kommune systematisk har sat sig for at lære børn engelsk i dagtilbud. UCC og Gentofte Kommune søgte derfor, og fik tildelt, innovationsmidler fra Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte til at igangsætte et stort uddannelsesprojekt.

PÆDAGOGER ER GODE TIL SPROGSTIMULERING – OGSÅ PÅ ENGELSK

UCC udviklede sammen med kommunen en praksisuddannelse, hvor 50 pædagoger og lærere med engelskvejlederkompetencer fik viden om tidlig fremmedsprogstiltenelse via legende læring. Gennem aktionslæring har pædagogerne udviklet kompetencer til at lege det engelske ind med børnene. I løbet af uddannelsen beskrev pædagogerne aktiviteter, de havde prøvet i praksis. Aktiviteterne er blevet samlet i et digitalt idékatalog, hvor kommunens pædagoger kan hente inspiration til engelskaktiviteter.

Pædagogerne har opdaget, at de er gode til at lege engelsk ind med børnene. En børnehave tilbyder optimale læringsmiljøer for sprogudvikling, og pædagogerne kan bruge den del af deres faglighed, der handler om generel sprogstimulering af børnene – de samme ting gør sig gældende, hvad enten børnene skal lære dansk eller engelsk.

"GO WASH YOUR HANDS, PLEASE"

Når man står ved håndvasken, og pædagogen siger "Go wash your hands, please", er det klart, hvad hun mener. Her har pædagogerne kunnet se, hvad konteksten betyder for sprogforståelse i en rutine, som børnene kender.

Pædagogerne har også oplevet, hvordan engelsk allerede 'er i børnene', så der er noget at tage udgangspunkt i. Hvem kender ikke Angry Birds eller ved, hvad der er i en cheeseburger? Aktionslæringen har vist, hvordan selv 4-5-årige børn har lært at kommunikere på engelsk, så pædagogen kan køre en pædagogisk aktivitet på engelsk med fuld deltagelse fra alle børn. Som en 5-årig sagde: "Min storebror, som går i 3. klasse, er faktisk sur over, at jeg er bedre til engelsk end ham."

PÆDAGOGER OG LÆRERE MØDES OM LÆRING PÅ ENGELSK

Projektet har medført frugtbare refleksioner over og erfaringer med det tværprofessionelle samarbejde mellem lærere og pædagoger. Lærerne har deltaget i projektet som engelskvejledere for pædagogerne og har dermed skullet vejlede en faggruppe, som arbejder med sprog på en anden måde, end en engelsklærer i folkeskolen gør. Pædagogerne har oplevet, at fraværet af centralt fastsatte læringsmål skaber mere åbne læringsmuligheder for børnene, hvor pædagogen kan bruge børnenes egne interesser som udgangspunkt, når de skal lære engelsk.

Projektet rammer ned i skolereformen, som fremover vil kræve endnu mere samarbejde mellem lærere og pædagoger. Engelsk leg og læring har vist sig at være noget, de kan mødes om.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Play and Learn

HVAD

I innovationsprojektet undersøger UCC i samarbejde med Gentofte Kommune, hvordan 3-9-årige børn kan lære engelsk i et legende læringsmiljø.

HVORDAN

Projektet er gennemført i tre SFO'er og to børnehaver i Gentofte Kommune. Der er blevet brugt aktionslæring som metode med videooptagelser af praksis og efterfølgende didaktisk samtale som det primære datamateriale.

HVORNÅR

2013-2014

HVEM

Projektet er gennemført af Program for Inklusion og Integration ved Videreuddannelsen i UCC i samarbejde med Læreruddannelsen Zahle og pædagoguddannelserne Strandvejen og Frøbel.

PUBLIKATIONER

<https://ucc.dk/aktuelt/nyheder/skoleboern-laerer-engelsk-i-sfoen>

KONTAKT

Karoline Søgaard
kars@ucc.dk
4189 7536

Maria N. Larsen
mnl@ucc.dk
4189 8414

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Lytteforståelse på dansk

Skal man kunne dansk, hvis man skal arbejde i Danmark? Og hvordan lærer man et andet sprog ved at lytte? Det undersøger et ph.d.-projekt om dansk som andetsprog for voksne.

Det danske samfund oplever i disse år en stigende tilgang af udenlandske eksperter og vidensarbejdere, som skal bo og arbejde i Danmark i en kortere eller længere periode. De fleste af disse vidensarbejdere vil gerne lære dansk, for selv om møder og officielle arrangementer foregår på engelsk, tales der ofte dansk henover frokosten eller i kaffepausen, hvilket gør det vanskeligt at blive socialt og fagligt integreret, når man ikke forstår dansk.

At lytte og forstå er derfor vigtigt for voksne andetsprogsindlærere at lære, og for at lave bedre lytteundervisning skal vi vide mere om, hvordan lytteforståelse rent faktisk fungerer for forskellige indlærere.

LYTNING KAN TRÆNES

At lytte betyder at rette sin hørelse opmærksomt mod noget eller forstå og fortolke det, og lytteforståelse er et begreb, der bruges inden for sprogpedagogikken om den færdighed, man skal lære, når man lærer at lytte på et andetsprog.

De færreste er blevet undervist i, hvordan man lærer at lytte og forstå på sit førstesprog, og derfor oplever mange voksne andetsprogsindlærere lytteforståelse som den sværeste færdighed at lære. Samtidig viser nyere forskning, at lytning faktisk er noget, man kan træne på samme måde, som man kan lære at udtale, stave og læse.

Desværre er måden, lytteundervisningen foregår på, ofte meget forskellig fra, hvordan lytteforståelse i situationer uden for klassen fungerer, fordi lytteundervisningen ofte foregår ved, at læreren tjekker

forståelse af specifik information. Uden for klassen lytter man dog lige så ofte efter mere overordnede budskaber end efter specifikke ord. Målet med projektet er at bidrage med nye tanker og idéer om, hvordan lytteforståelse i hverdagsituationer egentlig fungerer, og hvordan vi bedst lærer at lytte og forstå på et andet sprog.

NÅR DER TALES DANSK PÅ ARBEJDET

I projektet undersøges fire voksne indlæreres oplevelser med at lytte og forstå på arbejde i IBM Danmark. Da lytteforståelse er en usynlig proces, der foregår i hovedet på den enkelte indlærer, bruges forskellige kvalitative metoder til at tale med dem om deres erfaringer med lytteforståelse. Indlærerne er selv med til at optage de situationer, de indgår i, hvor de lytter til dansk, og i interviews og øvelser undersøges, hvad de gør for at prøve at forstå, og hvad de overhovedet ved om deres egen lytteforståelse.

Udgangspunktet er, at lytning er både kognitiv og social. Kognitiv i den forstand, at vi alle trækker på nogle generelle kognitive processer, når vi lytter og prøver at forstå, og social, fordi måden vi lytter på, og hvilken forståelse vi opnår, er betinget af de sociale kontekster, vi indgår i. Ved at undersøge lytteforståelse på den her nye måde, kan vi altså lære noget om individuelle lyttere, og hvad de trækker på af erfaringer for at forstå dansk.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Lyt og forstå – voksne andetsprogsindlæreres oplevelser med at forstå dansk

HVAD

Projektet undersøger, i hvilke situationer voksne andetsprogsindlærere har brug for at forstå dansk på arbejdet, hvilke problemer de oplever med at forstå dansk, og hvordan de håndterer disse problemer.

HVORDAN

Projektet kombinerer kognitive og psykologiske metoder, såsom tænke-højt-metoder, med metoder fra mere socialt orienterede tilgange til sprogtilegnelse, som fx interviews, observation og selv-optagelser.

HVORNÅR

2012-2015

HVEM

Projektet er en offentlig erhvervsph.d. forankret i Program for Inklusion og Integration ved Videreuddannelsen i UCC. Projektet gennemføres i samarbejde med Københavns Universitet.

KONTAKT

Charlotte Øhrstrøm
char@ucc.dk
2282 0030

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Læringsmiljøer og deltagelsesformer i dagtilbud

Hvordan deltager børn og voksne i udformningen af liv og læring i daginstitutioner? Og hvordan arbejdes der med læringsmiljøer? Det er nogle af de spørgsmål, der arbejdes med i UCC's forsknings-satsning 'Børns læring i dagtilbud'.

Børns hverdag og udvikling i daginstitutionerne har stor politisk og samfundsmæssig interesse, fordi livet i daginstitutionen bidrager væsentligt til at udvikle de kompetencer, som børnene skal bruge for at begå sig i livet, skolen og samfundet.

INDDRAGELSE AF BØRNE OG DE PROFESSIONELLES EGNE PERSPEKTIVER

Satsningens formål er at producere viden om børns (0-6-åriges) deltagelse, læring og læringsmiljøer i daginstitutioner. En væsentlig udfordring er at inddrage og sikre de professionelle og børnenes egne perspektiver, så forskningsprojektet både producerer samfundsrelevante og praksisrelevante resultater.

Metoderne er lagt an på kritiske analyser af eksisterende udviklinger i feltet og på samarbejder med kommuner og dagtilbud. Målet er at oparbejde systematisk viden om barrierer og udviklingsmuligheder i børns deltagelsesmuligheder og i styrkelsen af gode læringsmiljøer. Satsningens forskningsarbejde bevæger sig inden for tre delprojekter, som kort præsenteres her:

UDVIKLING AF KVALITET I LÆRINGSMILJØER

I et af forskningsprojekterne undersøges, analyseres og udvikles fælles, udvalgte, afgrænsede læringsmiljøer sammen med en række institutioner og de pædagogiske medarbejdere. I fællesskab med medarbejderne udvikles viden om, hvad der fremmer eller hæmmer alle børns deltagelse og læringsmuligheder i hverdagslivets

læringsmiljøer. Projektet arbejder med observationer, foretaget af både forskere og professionelle, refleksionsværksteder, børneværksteder og ledelsesværksteder.

PÆDAGOGISKE RUTINER

I et andet projekt under satsningen undersøges det, hvordan og i hvilket omfang lærings- og dannelseskvaliteter kan spores og synliggøres i hverdagens tilbagevendende rutiner. Projektet indsamler skriftlige overvejelser over udformningen af daginstitutionens rytmer og bruger videooptagelser af daglige rytmer og rutiner i forhold til fx spisning, modtagelse og middagslur i cirka 20 daginstitutioner.

Gennem systematisk analyse af kvaliteter i pædagogiske rutiner kan projektet medvirke til at synliggøre og udvikle rutinen som et rum for lærings- og dannelsesprocesser.

FREMTIDENS DAGINSTITUTION

Der produceres ny viden gennem udvikling af praksis i et aktionsforskningsprojekt under satsningen. Kernen i forskningsprocessen er inddragelse af børn og pædagogers erfaringer, kritik og visioner for udvikling af egne læringsmiljøer. Projektet samarbejder med ledere, medarbejdere og børn i fem daginstitutioner og anvender udviklingsforløb, fremtidsværksteder og dialogarenaer som data.

Projektet forventes at producere viden, der kan understøtte udviklingen af praksis samt producere analyser af potentialer og vanskeligheder knyttet til et sådant udviklingsarbejde.

Indholdet på denne side er korrigeret november 2016.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Børns læring i dagtilbud

HVAD

Satsningen retter sig primært mod at øge praksisfeltets muligheder for at beskrive og gribe læringsdagsordenen nedefra med et særligt fokus på læringsmiljø og deltagelsesmuligheder.

HVORDAN

I forsknings-satsningens forskellige delprojekter anvendes bl.a. fænomenologisk metode i form af observationer, interviews og aktionsforskning.

HVORNÅR

2013-2016

HVEM

'Børns læring i dagtilbud' er en satsning under UCC's forskningsprogram Didaktik og Læringsrum.

PUBLIKATIONER

Ida Kornerup og Kira Skov (2014): *Kvalitative observationer som metode* i Kornerup & Næsby (red.): *Pædagogens grundfaglighed – en grundbog til pædagoguddannelsen*. Dafolo.

Suzanne Krogh og Søren Smidt: *Der foregår læring hele tiden* i VERA nr. 68.

KONTAKT

Mia Husted
mihu@ucc.dk
4189 8487

Ida Kornerup
ik@ucc.dk
4189 7275

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Differentiering i skolens praksis

Hvordan ser undervisningsdifferentiering ud i praksis? Og hvordan sikrer lærere bedst, at alle elever har lige muligheder for at nå folkeskolens faglige mål?

Mange lærere er usikre på, hvordan undervisningsdifferentiering udføres i praksis. Satsningen 'Differentiering i skolens praksis' vil med tre delprojekter skabe ny viden om området. Projekterne undersøger med hver sin vinkel betydningen af differentiering i skolen.

DIFFERENTIERING I ET KULTURANALYTISK PERSPEKTIV

Det første projekt undersøger den sociale praksis i klasserummet. Målet er at skabe viden om de differentierede processer. Det vil sige viden om, hvordan forskelle mellem eleverne håndteres, og hvordan håndteringen af forskelle opleves og får konsekvenser for elevernes deltagelses- og læringsmuligheder.

Undersøgelsen er designet som et etnografisk inspireret feltarbejde i en femteklasse på en københavnsk folkeskole og består af observationer og interviews.

Foreløbig har analyseprocessen givet anledning til et fokus på, hvilke kriterier der indgår i lærerens vurdering af eleverne, og hvad det er, der styrer lærerens blik, når elever bedømmes. Projektets foreløbige fund peger i retning af forskellige domæner som fx det kollektive, det faglige, elevens familiære situation og elevens adfærd. Disse domæner spiller en rolle for, hvilke deltagelsesmuligheder der skabes for den enkelte elev. Det ser ud til, at lærernes opmærksomhed rettes meget mod den kollektive proces i klasseværelset, og det får betydning for, hvordan der differentieres.

DIFFERENTIERING I UNDERVISNINGENS PRAKSIS

Satsningens andet projekt har to ambitioner, hvilket afspejles i projektets to faser: en udforskende og en undervisningsudviklende. I første fase undersøger vi læreres praksis i undervisningen med fokus på samspillet mellem lærere og elever i klasserummet. De første analyser viser, at læreres praksis bestemmes af udtalte forestillinger om undervisning og fællesskab og af rummets materialitet og indretning. Disse forestillinger og rummets indretning fører til specifikke håndteringer af forskellige elevdeltagelsesformer, hvor nogle former for deltagelse støttes, mens andre sanktioneres eller overses. I den efterfølgende undervisningsudviklende del af projektet vil vi i samarbejde med et eller to lærerteams, og på baggrund af første fases kritiske analyser, udvikle idéer til nye tiltag i undervisningen. Den undervisningsudviklende del vil blive udformet som en proces af idégenerering, afprøvning, evaluering og udkast til nye tiltag.

LÆREREN SOM BROBYGGER

Det sidste projekt handler om sammenhænge mellem sprog, viden og læring i skolens praksis. Projektet undersøger, om og hvordan elever kan opbygge anerkendt faglig viden via undervisningen, og hvordan lærere kan udvikle en praksis, der understøtter dette. Projektet arbejder mod en nuanceret forståelse af, *hvad* og *hvordan* der kommunikeres mellem lærere og elever, og hvordan denne kommunikation forholder sig til undervisningens faglige mål. Forståelsen af dette kan føre til en belysning af, hvordan undervisningsdifferentiering håndteres i praksis. Projektet vil skabe større bevidsthed og viden om, hvordan kommunikationen mellem lærere og elever påvirker elevens læringsbetingelser og dermed lærerens muligheder for at handle differentieret i undervisningssituationen.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Differentiering i skolens praksis

HVAD

Hvordan kan forskning om differentiering i praksis bidrage til, at lærerne får en bedre forståelse af spændet mellem kravet om differentiering og de faktiske udfordringer i hverdagen? Og hvordan bidrager dette til kvalificering af praksis?

HVORDAN

Differentiering i skolens praksis består af tre delprojekter: Differentiering i kulturanalytisk perspektiv, Differentiering i undervisningens praksis og Læreren som brobygger – sammenhænge mellem sprog, viden og læring i skolens praksis.

HVORNÅR

2013-2015

HVEM

'Differentiering i skolens praksis' er en satsning under UCC's forskningsprogram Didaktik og Læringsrum.

KONTAKT

Lotte Hedegaard-Sørensen
lohs@ucc.dk
4189 8542

Martha Mottelson
mamo@ucc.dk
4189 7633

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Kunsten at planlægge faglig læring

Hvordan ser dansk- og matematiklæreres planlægningspraksis ud? Og hvordan kan den udvikles? Det undersøger dette projekt med brug af lektionsstudiemetoden.

I disse år er der stærkt fokus på, at undervisning finder sted med afsæt i tydelige læringsmål og med klar sammenhæng mellem mål, indhold og aktiviteter. Internationale såvel som danske studier viser, at mange lærere i (grund)skolen ikke er optaget af denne sammenhæng i deres undervisningspraksis. Eksempelvis har EVA påvist en markant tendens blandt danske lærere til ikke at anvende *Fælles Mål* i deres planlægning og i det hele taget praktisere en undervisning styret af aktiviteter frem for mål for elevernes læring. Netop planlægning er helt afgørende for at realisere en undervisning med afsæt i læringsmål. Men selvom planlægning udgør en didaktisk hovedkategori, er den underbelyst i forskningen sammenlignet med eksempelvis gennemførelse og evaluering af undervisning.

SAMMENLIGNER DANSK OG MATEMATIK

Dette projekt undersøger læreres planlægningspraksis i matematik og dansk, dels i forhold til særlige kendetegn og dels i forhold til muligheder for at udvikle den som fagdidaktisk kompetence. Ambitionen med projektet er at bidrage med viden om:

1. Hvilke potentialer og barrierer læreres gældende planlægningspraksis rummer, hvis målet er at realisere en undervisning, hvor der er sammenhæng mellem fagdidaktisk grundlag, faglige læringsmål og undervisningsaktiviteter
2. Hvordan læreres fagdidaktiske planlægningskompetence kan udvikle sig, når man inddrager forskningsviden i sin praksis

Da både matematik og dansk er del af projektet, er der også et sammenlignende

perspektiv: Hvilke forskelle og ligheder er der mellem læreres planlægningspraksis i de to fag.

LEKTIONSSTUDIER SOM METODE

Projektet bruger den såkaldte lektionsstudiemetode. Det er en forskningsunderbygget metode, der baserer sig på praksisnært samarbejde mellem forskere og lærere om udvikling og kvalificering af undervisning. Desuden indtager netop planlægningsfasen en central plads i metoden. Metoden bygger på følgende simple grundstruktur (der gentages cyklisk):

1. Planlægningsfase:
Et lærerteam planlægger en lektion med henblik på at imødekomme et undervisningsproblem
2. Udforskningslektion:
En lærer gennemfører lektionen. De øvrige observerer
3. Fælles refleksion:
Alle deltagere diskuterer undervisningen, og lektionsplanen justeres
4. Ny udforskningslektion:
Lektionen afprøves i en ny klasse

Der er to niveauer i anvendelsen af lektionsstudier i projektet. På det første niveau anvendes lektionsstudier som metodisk greb til at undersøge læreres planlægningspraksis. På det andet niveau er lektionsstudier i sig selv forskningsgenstand, idet projektet netop undersøger lektionsstudier som metode til praksisnær fagdidaktisk kompetenceudvikling af lærere.

Lektionsstudiemetoden har sin oprindelse i Japan og har efterhånden fået stor international udbredelse, især i USA og til dels også i visse europæiske lande. På nuværende tidspunkt er metodens potentialer imidlertid ikke undersøgt forskningsmæssigt i en dansk grundskolekontekst. Også på dette punkt vil projektet kunne bidrage med ny viden.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Undervisningsplanlægning i dansk og matematik vha. lektionsstudier

HVAD

Med afsæt i matematik og dansk undersøger projektet dels læreres planlægningspraksis og dels muligheder for praksisnær og forskningsunderstøttet udvikling af læreres planlægnings- og undervisningskompetence.

HVORDAN

Interventionsprojekt på Trongårdsskolen i Lyngby-Taarbæk Kommune. I projektet deltager p.t. 12 matematik- og dansklærere og seks UCC-forskere.

HVORNÅR

2013-2015

HVEM

Projektet er et delprojekt under satsningen 'Fagdidaktik' i forskningsprogrammet Didaktik og Læringsrum i UCC.

KONTAKT

Charlotte Krog Skott Jesper Bremholm
cksk@ucc.dk jebr@ucc.dk
2461 2669 2991 2138

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

En ordbog uden ord

Tegnsprog tales i rum og tid og har ingen fikseret form, intet skriftsprog. Så hvordan laver man en ordbog over et sådant sprog?

Det har i mange år været et stort ønske fra døve og professionelle tegnsprogsbrugere som fx tegnsprogstolke at få en ordbog, der tog udgangspunkt i tegnsproget, og som beskrev sproget på sprogets egne præmisser. Den udfordring har projektgruppen bag Ordbog over Dansk Tegnsprog taget op. Ordbogen giver som den første af sin slags oplysninger til døve om deres eget sprog, dansk tegnsprog, i lighed med de oplysninger, som hørende dansk-sprogede kan finde om dansk i fx Nudansk Ordbog.

FØR VAR TEGNSPROGSORDBØGERNE TIL DE HØRENDE

Ordbøger over dansk tegnsprog produceret de sidste 100 år er stort set alle ordbøger *fra dansk til tegnsprog*, og målgruppen har primært været hørende, der skulle kommunikere med døve. Når udgangspunktet er dansk, betyder det, at ordbøgerne kun indeholder tegn, der kan oversættes direkte til et dansk ord. Det betyder også, at man kun kan slå op fra dansk, og at man ikke kan lede efter en beskrivelse eller en oversættelse af et bestemt tegn, som man har set.

Tegnsprog tales med hænder, ansigtsmuskulatur, hoved og krop. Det giver nogle helt særlige udfordringer, når man skal beskrive tegnene i en ordbog. De udfordringer er ikke løst alene ved at anvende video i en elektronisk ordbog. Hvordan søger man fx blandt tegn, som ikke kan sorteres alfabetisk? Hvordan undersøger man tegns aktuelle betydning uden at kunne søge i tekster, sådan som man kan for sprog med et skriftsprog? Hvordan afgør man, om noget er en acceptabel variantudtale?

KUNSTEN AT UDFORME ET PRAKTISK HVERDAGSREDSKAB

En ordbog er et redskab, der skal kunne bruges i hverdagen af både sprogbrugere og personer, der studerer sproget. Ordbogens målgruppe er mangfoldig og består bl.a. af døve, døvblevne, døvblinde, pårørende og kolleger til døve og hørehæmmede, tolkestuderende, tolke og andre professionelle, der er i kontakt med døve, pædagoger og andre, der arbejder med tegn til tale, samt forældre og professionelle, der anvender babytegn i kommunikationen med små børn. Anvendelseskriteriet er hele tiden et vigtigt fokus for projektgruppen og har medført, at der er valgt en relativt enkel struktur. I ordbogen er det muligt at søge på tegns håndformer, på sted, hvor tegnet udføres, på danske oversættelser og på emner.

Der er tale om et pionerarbejde, både med hensyn til lingvistisk beskrivelse, undersøgelse af tegns brug og udbredelse, elektronisk behandling af data og regler for behandlingen af fx synonyme, antonymer, varianter og mundbevægelser. Ordbogen er blevet til, og videreudvikles, i tæt samarbejde med lignende projekter i udlandet og med ordbogens interessenter.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Ordbog over Dansk Tegnsprog

HVAD

Projektets formål er at beskrive dansk tegnsprog og at fremstille beskrivelsen i en elektronisk ordbog. Ordbogen skal indeholde oplysninger om dansk tegnsprog i lighed med de oplysninger om dansk, som man kan finde i fx Nudansk Ordbog.

HVORDAN

Anerkendte lingvistiske og leksikografiske principper er lagt til grund for indsamling af materiale, informantgruppeinterview og analyse af tegns form og betydning. Der har været en høj grad af brugerinddragelse i alle projektfaser.

HVORNÅR

Projektet påbegyndtes i 2003 og har ingen fastsat slutdato.

HVEM

Projektet er forankret hos Center for Tegnsprog ved UCC. Første projektperiode (2003-2008) blev gennemført i samarbejde med Danske Døves Landsforbund.

PUBLIKATIONER

Ordbogen er gratis tilgængelig på www.tegnsprog.dk, hvor du også finder en publikationsoversigt for projektet.

KONTAKT

Jette H. Kristoffersen	Thomas Troelsgård
jehk@ucc.dk	ttro@ucc.dk
4189 7335	4189 7345

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Læringsspor – kompetenceudviklingsforløb inden for Ny Nordisk Skole

Ny Nordisk Skole skal forandre praksis med praksis. Derfor har fire UC'er designet et forløb, der skal gøre medarbejdere i skoler og daginstitutioner (0-18 år) dygtigere til fx at differentiere undervisningen og give feedback.

Ny nordisk skole er et tværgående forandringsfællesskab, der styrker kvaliteten og skaber sammenhæng for hele børne- og uddannelsesområdet i Danmark.

(fra www.nynordiskskole.dk)

I skrivende stund har 365 institutioner (dagtilbud, grundskoler og ungdomsuddannelser) meldt sig med et forandringsprojekt under Ny Nordisk Skole. I 2013 fik UCC sammen med tre andre professionshøjskoler til opgave at udvikle et kompetenceudviklingsforløb for NNS-institutionerne. Det overordnede formål med forløbet er:

- At udvikle deltagernes didaktiske og pædagogiske handlerepertoire i relation til konkret pædagogisk praksis og undervisning i overensstemmelse med de formulerede mål, manifest og dogmer for NNS
- At give deltagerne viden, redskaber og metoder til at arbejde med forandringsteori på såvel netværks- som institutionsniveau

FEEDBACK OG TVÆRFAGLIGHED

Konkret har kompetenceforløbet udmøntet sig i tre tematiske kursusforløb under overskriften Læringsspor. De har følgende temaer:

- Læringsspor 1: Anvendelsesorienteret lærings- og undervisningsdifferentiering
- Læringsspor 2: Feedbackkultur og målsætning
- Læringsspor 3: Udvikling af læring på tværs af fag og emner

Med andre ord bliver deltagerne fx bedre til at samarbejde lærere og pædagoger imellem og på tværs af skole og institution. De lærer at tilpasse undervisning og pædagogik til det enkelte barn og til at arbejde med børns læring på tværs af fag.

Hvert forløb spænder over to kursusdage, hvor deltagerne får inspiration og konkrete værktøjer, som de kan tage med hjem til institution og hverdag.

Da der er tale om en tværfaglig målgruppe, er ambitionen med de tre kompetenceforløb at skabe et fælles fagsprog og refleksionsrum, der understøtter faggrupperne i deres fælles drøftelser af og initiativer i egen lokale pædagogiske praksis og undervisning. Der er udviklet en didaktisk ramme, der sikrer en vekselvirkning mellem teori og praksis og skaber grobund og rum for nysgerrighed, eksperimenteren og udvikling i egen praksis.

FORANDRING SLUTTER IKKE

Grundtanken i Ny Nordisk Skole er, at enhver forandring og forbedring begynder og slutter med den pædagog, lærer, underviser eller leder, der skal føre forandringen ud i livet. En bagvedliggende antagelse i Ny Nordisk Skole er, at forandringer ikke alene skabes fra oven. UC-konsortiets udvikling af Læringsspor baserer sig derfor på, at der på de enkelte NNS-institutioner skal udvikles lokal og bæredygtig forandringskapacitet og -kompetence. Den skal være funderet på solid, forskningsbaseret viden, så forandringsarbejdet ikke slutter efter sidste undervisningsdag eller ved afslutningen af det overordnede NNS-projekt.

På hjemmesiden www.læringsspor.dk kan deltagerne hente inspirationsmateriale, videoklip og redskaber. De kan efterfølgende bruges til at understøtte, forankre og videreudvikle de lokale forandringsinitiativer.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Ny Nordisk Skole – Læringsspor

HVAD

Formålet med Læringsspor er at tilbyde Ny Nordisk Skole-institutioner et kompetenceudviklingsforløb, der understøtter institutionernes egne forandringsprojekter.

HVORDAN

UCC, VIA, UCL og Metropol har udviklet tre faglige todageskurser med tilhørende netbaseret fagpakke: faktaark, videoklip med eksperter og redskaber, der kan inspirere institutionerne i arbejdet mod en Ny Nordisk Skole.

HVORNÅR

2013-2015

HVEM

Konsortiet: Professionshøjskolen UCC (Mette Ginman), Professionshøjskolen Lillebælt (Anette Lauridsen), Professionshøjskolen VIA (Karina Rhiger), Professionshøjskolen Metropol (Cille Iversen).
Projektledelse: UCC (Charlotte Bie).

PUBLIKATIONER

Beskrivelse af Læringsspor og alt materiale i fagpakkerne ligger tilgængeligt for alle på websitet www.læringsspor.dk.

KONTAKT

Charlotte Bie
chb@ucc.dk
4189 7155

Mette Ginman
mmg@ucc.dk
4189 7163

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Sæt flersprogede elevers læse- og skrivekompetencer i spil

Hvordan inddrages en klasses mange sprog i undervisningen? Og kan man lære noget om læsestrategier ved at læse matematikbøger på andre sprog?

Forskningsprojektet *Tegn på sprog* undersøger, hvordan skolen kan arbejde med flersprogede elevers skriftsprogsudvikling og deres erfaringer med skriftsprog på tværs af sprog. I projektet følges fem klasser over hele landet fra børnehaveklassen til og med 6. klasse i et tæt samarbejde mellem lærere og forskningsmedarbejdere. Sammen planlægges lokale forløb, og efterfølgende analyseres film, observationer og produkter fra undervisningen. Desuden laves dataindsamlingsaktiviteter på tværs af de fem skoler, fx interviewes klasserne i mindre grupper. Samlet giver det et usædvanligt indblik i elevernes forhold til skriftlighed og sprog i skolestarten såvel som på mellemtrinnet.

LÆSNING PÅ FLERE SPROG – I MATEMATIK

Elevernes verden bærer præg af den sproglige mangfoldighed, de møder i deres hverdag, både socialt med venner og fagligt i undervisningen. De interesserer sig for sprog – i flertal – og de positionerer sig selv og andre gennem sprog.

I undervisningen er det oplagt at bruge denne interesse for sprog i forbindelse med elevernes tilegnelse af skriftsprog og udvikling af deres viden om skriftsprog. I et forløb på Blågård Skole i København blev der skabt en forbindelse mellem sprog, læsestrategier og matematiktekster. En vigtig kompetence i forbindelse med læseforståelse er at have hensigtsmæssige og bevidste læsestrategier, som for de flersprogede elever er afgørende, når de støder på sprog, de ikke forstår. Det gælder også i matematik, hvor både teksternes sprog og opbygning kan være en stor udfordring. I en af aktiviteterne i forløbet

trænede eleverne deres læsestrategier ved at undersøge matematiktekster på andre sprog. Her skulle de gætte eller læse sig frem til matematikteksternes opbygning og indhold og sammenligne med den kendte matematikbog.

”VI LÆSTE GODT OG GRUNDIGT”

Mens de arbejdede med matematikteksterne, blev klassens hierarki for et kort øjeblik forskubbet, fordi elevernes flersproglige kompetencer viste sig at være nyttige. Aktiviteten er både et eksempel på, hvordan eleverne bliver mere aktive, når de kan trække på deres flersproglige ressourcer, og på hvordan disse ressourcer kan bidrage til elevernes faglige udvikling. Samtidig viser det, at skriftlighed aldrig er neutral, men altid koblet til nogle værdier, som defineres af den sociale og institutionelle kontekst. I dette tilfælde kom det til udtryk i to drenges overtagelse af skolens definition på god læsning, idet de sagde om deres arbejde med den arabiske tekst: ”Vi læste godt og grundigt”.

UNIKT SAMARBEJDE

Forskningsprojektet er støttet af Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold og Undervisningsministeriet og bliver gennemført i et usædvanligt bredt og langvarigt samarbejde mellem folkeskoler, professionshøjskoler, universiteter og kommuner. Resultaterne formidles til studerende og til lærere, ledere og konsulenter fra folkeskolen gennem fx konferencer og kurser. Københavns Kommune samarbejder med projektet om at udvikle et efteruddannelsesprojekt, hvor lærere undersøger og udvikler deres praksis med afsæt i projektets resultater.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Tegn på sprog – tosprogede elever lærer at læse og skrive

HVAD

Forskningsprojektets mål er at få en større indsigt i de flersprogede elevers læse- og skrivetilegnelse og at udvikle læse- og skrivepædagogikken, så den i højere grad sikrer den skriftsproglige udvikling og elevernes muligheder for at klare sig videre i uddannelsessystemet.

HVORDAN

I *Tegn på sprog* samarbejder forskningsmedarbejdere med lærerne og elever i fem klasser om at afprøve og udvikle literacy-pædagogik. Forskerne har fulgt eleverne fra 0.-6. klasse.

HVORNÅR

2008-2015

HVEM

Projektet er et samarbejde mellem fire UC'er, to ministerier, DPU samt Aarhus, Aalborg, Vejle, Odense og Københavns kommuner.

PUBLIKATIONER

På ucc.dk (søg efter 'Tegn på sprog') finder du links til projektets bogudgivelser og årlige statusrapporter.

KONTAKT

Lone Wulff
lw@ucc.dk
4189 7602

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Skrivedidaktikkens betydning

Skrivning kan hjælpe danske skolebørn til at udvikle deres faglige læring. Derfor er det vigtigt, at lærerne sætter fokus på skrive-didaktik og udvikler et sprog om skrivning i skolefag.

I de danske skoler har der været meget lidt fokus på, hvordan skrivning kan understøtte faglig læring. Skriftlighedens læringspotentiale har et stort forskningsmæssigt fokus i Norge og USA, mens vi i Danmark primært har haft fokus på læsning.

SÆTTER SPOT PÅ POTENTIALET

Skrivedidaktik på mellemtrinnet i alle fag støttes af Egmont Fonden og Undervisningsministeriet. Projektet har fokus på skrivningens potentiale til at fastholde og udvikle faglig læring. En forskergruppe fra Nationalt Videncenter for Læsning har sammen med lærerstuderende og lærere på fem skoler i Ishøj undersøgt og udviklet nye skrivepraksisser i forskellige fag på mellemtrinnet. De har i første omgang undersøgt eksisterende skriftpraksisser i undervisningen og udfordret disse med nye skrive-didaktiske tiltag, der styrker skrivning som en måde at lære på.

AFSÆT I DET LOKALE

I første omgang er der gennemført feltobservationer af klasserumsundervisning i fagene dansk, matematik, natur/teknik og historie. Observationerne er gennemført på mellemtrinnet i fem forskellige 4. klasser. Disse observationer er gjort til genstand for analyser, der særligt havde fokus på, hvordan man arbejder med skrivning som understøttende læringsaktivitet. Analyserne har ført til, at deltagerne i en interventionsperiode på et år har arbejdet sammen om at kvalificere undervisningen og didaktikken på de fem skoler i Ishøj. Projektet bygger på praksisudviklende forskning, hvor man tager udgangspunkt i de eksisterende praksisser og kulturer på

skolerne og arbejder med at udvikle didaktik med udgangspunkt i disse lokale måder at gennemføre undervisning på.

SKRIVNING KAN IKKE ISOLERES

Projektet giver nye indsigter i, hvordan skrivehændelser indgår i fagene. Undersøgelsen peger blandt andet på, hvordan den skolekulturelle kontekst og klasserumskulturen spiller en væsentlig rolle for den måde, eleverne kan skrive sig ind i fagene på. Skrivepraksisser kan ikke iagttages og analyseres som isolerede fænomener, men indgår i almindidaktiske og fagdidaktiske sammenhænge. Således har almindidaktiske kerneområder som læringsmiljø, læretid, samarbejdsformer og meningsdannende kommunikation stor betydning for skrivepraksisser, ligesom fagdidaktisk virksomhed som sprog, formål, skriveordrer og responsprocesser også spiller ind i måden, skrivning kan forme læring på.

EN LÆREBOG PÅ VEJ

Projektets pointer samles i en lærebog om skrive-didaktik som omdrejningspunkt for skoleudviklingsprojekter. Bogen tager hånd om det undersøgende arbejde, der ligger i at observere og undersøge skrivepraksisser i egen og andres undervisning. Den belyser desuden de mere skrive-didaktiske tiltag, der kan gøres for at give skriftligheden større plads i undervisningen. Herunder beskrives det, hvordan man udvikler et fælles sprog om skrivning, hvordan skriveformål og skriveordrer kan formes, så de bliver forståelige og mulige at arbejde med for eleverne. Ligeledes beskrives det, hvordan modellering, demonstration og responsgivning har stor indflydelse på, hvordan eleverne arbejder med skrivning i fag. Lærebogen udkommer i 2015.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Skrivedidaktik på mellemtrinnet i alle fag

HVAD

Formålet er at undersøge og udvikle skrivepraksisser i forskellige fag i skolen med det sigte at formulere en skrive-didaktik, der understøtter den daglige undervisning. Samtidig udvikles et lærerfagligt sprog om skrivning i fag.

HVORDAN

Metodisk arbejdes med praksisudviklende forskning og observations- og interventionsmetoder. Forskningsgrundlaget tilvejebringes gennem empiriske studier i et tæt samarbejde mellem lærerstuderende, lærere, vejledere og forskergruppe.

HVORNÅR

2012-2014

HVEM

Nationalt Videncenter for Læsning (Lene Storgaard Brok, Mette Bak Bjerregaard og Klara Korsgaard) i samarbejde med fem skoler i Ishøj og UCC's læreruddannelse.

PUBLIKATIONER

Viden om læsning nr. 14, 2014. Tema: Lad os skrive om skrive-didaktik.
www.videnomlaesning.dk

KONTAKT

Lene Storgaard Brok
lsb@ucc.dk
4189 8155

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Gud i skolen – religiøse dilemmaer i skolens praksis

Skal religion holdes ude af skolens rum? Og hvordan håndterer man som professionel lærer de religiøse dilemmaer, der opstår i skolens dagligdag?

En muslimsk censor, der ikke vil give hånd til kvindelige studerende. En forælder, der ikke vil have, at hendes barn får halalslagtet kød i børnehaven. En skoleleder, der insisterer på, at alle skal deltage i hytteturen. En skole, der censurerer i julesalmerne, så der ikke står Jesus Kristus.

Medierne dækker jævnligt sager som disse, og de udløser heftig debat og harme, hvilket peger på, at her er noget særligt på færde. Religion kan være et meget følsomt emne, ikke mindst når det handler om religion og religiøse ytringer i de institutioner, hvor børn i alle aldre dannes og uddannes til at blive borgere i det danske samfund.

Kan man – og skal man – holde religion uden for skolens rum? Det er de 12 interviewede personer i forbindelse med udarbejdelsen af undervisningsbogen *Gud i skolen* højest uenige om. Via interviewene afdækkes de mange forskellige brudflader og uforudsete "alliancer" imellem meningsdannere og skoleprofessionelle.

KULTURKRISTENDOMMENS SELVFØLGELIGHED

Undervisningsminister Christine Antorini ligger på linje med mange skoleledere, når hun siger: "Undervisning bliver bedst, når børn kommer og er sammen i det fællesskab, som skolen er. Der skal ikke tages alle mulige særhensyn. Det er det fælles, sekulære univers, som skolen er en del af." En undersøgelse af skolelederes forståelse af skolen viser, at mange forstår skolen som et sekulært sted, forstået som et neutralt sted i forhold til religiøse traditioner. I skolen eksisterer religion slet ikke, og for så vidt religion dukker op som elevers religiø-

se symboler eller påklædning, så bliver det forstået som noget, der skal adskilles fra skolens sekulære rum. Det interessante er, at kulturkristendommen i form af folkekirkelige traditioner samtidig anses som en selvfølgelighed. Hvilke konsekvenser har det at forstå skolen som et sekulært univers, mens man samtidig 'overser' kulturkristendommens selvfølgelighed?

SKOLEN SKAL TAGE STILLING TIL RELIGION

Hvordan kan man som lærer eller pædagog forholde sig til religiøse dilemmaer i skolens praksis? At være professionel er at kunne svare på "hvad gør vi" og "hvorfor", og det gælder også på de områder, hvor traditionen står stærkt – men uden at blive diskuteret, og ligeledes der hvor den sekulære norm er en ikke-ekspliciteret selvfølgelighed.

Vi kan have en tilbøjelighed til at gå uden om de religiøse dilemmaer og forestille os, at hvis vi ikke taler om det og i øvrigt gør, som vi plejer, så går det nok. Men når det bliver en stor sag i medierne, at en børnehave aflyser den årlige juleafslutning i den lokale kirke af hensyn til de muslimske børn, er det et udtryk for, at der er brug for professionelle skøn, som giver sikkerhed og tryghed for forældre og elever såvel som for lærere, som ikke bør være overladt til at træffe beslutninger på disse felter alene.

På <http://samfundslitteratur.dk/bog/gud-i-skolen> kan du læse de interview, som er gennemført i forbindelse med bogens udarbejdelse.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Gud i skolen – religiøse dilemmaer i skolens praksis

HVAD

Bogen er skrevet som undervisningsmateriale til læreruddannelsens fag Kristendoms-kundskab, Livsoplysning og Medborgerskab, men tænkes også som inspiration for fx skoleledere, pædagoger og forældre, som møder religiøse dilemmaer i hverdagen.

HVORDAN

Som udgangspunkt for bogen har vi interviewet 12 personer, som på hver deres måde ved noget om skole, religion og sekularisering. I bogen indgår også historiske og idéhistoriske overvejelser samt aktuelle dilemmaer fra skolens virkelighed.

HVORNÅR

Bogen er udkommet i 2014.

HVEM

Bogens forfattere underviser på læreruddannelsen ved UCC og har udviklet bogprojektet i samarbejde med redaktør for UCC's forlag Christine Ploug Lindberg.

PUBLIKATIONER

Ane K. Brandt og Pia R. Bøwadt (2014): *Gud i skolen – religiøse dilemmaer i skolens praksis*. Forlaget Samfundslitteratur.

KONTAKT

Pia Rose Bøwadt prb@ucc.dk 4189 7516	Ane Kirstine Brandt akb@ucc.dk 4189 7511
--	--

LÆRING, SPROG OG DIDAKTIK

Sådan profiterer danske elever af målstyret undervisning

Læringsmålstyret undervisning er udfordrende for lærerne, men både elever og læreres erfaringer vidner om, at gevinsten er stor.

De sidste ti år har der været øget fokus på faglig målsætning herhjemme, men endnu er undervisningen på danske skoler ikke systematisk styret af mål for elevernes læring. Derimod er læringsmålstyret undervisning de seneste fem til ti år slået igennem i en række andre lande. I praksis er der tale om et didaktisk paradigmeskift, som stiller nye krav til lærernes undervisningskompetencer. Selvom Danmark ikke går forrest, ses det også herhjemme – helt aktuelt med implementeringen af de nye Forenklede Fælles Mål.

DANSK FORSKNING SAVNES

Udviklingen mod en læringsmålstyret undervisning er så ny, at det er begrænset, hvad der er af forskning på området. Formålet med ph.d.-projektet *Meningsfuld målsætning – meningsfuld læring?* er dels at samle internationalt funderet viden om virkninger af målstyret undervisning og dels at skabe indsigt i, hvilke udfordringer og potentialer lærere og elever på danske skoler oplever i deres arbejde med læringsmål.

VI KAN LÆNE OS OP AD UDLANDET

Fra international forskning ved vi, at mange lærere oplever, at målstyret undervisning på én gang er udfordrende og styrker deres lærerprofessionalisme. For eleverne er målstyret undervisning både lærings- og motivationsfremmende, og de profiterer af faglig målsætning på en række væsentlige parametre: engagement og vilje til at forsøge, vedholdenhed i opgaveløsning, tilpasning af læringsstrategier og faglig selvopfattelse. Elevernes udbytte er størst, når målene er udfordrende, og når eleverne finder de opgaver, som skal løses, meningsfulde. Især for elever, som i forvejen er svagt motiverede, er specifik målsætning

læringsfremmende – sammenlignet med mål af ”gør-dit-bedste-typen”. Det er ikke tilstrækkeligt, at læreren har implicitte mål for undervisningen ”i baghovedet”. Eleverne profiterer mest af arbejdet med læringsmål, når læreren tydeliggør læringsmålene for eleverne.

FAGLIG MÅLSÆTNING STYRKER DANSKE SKOLER

Svarene i ph.d.-projektets spørgeskemaundersøgelse lægger sig op ad den internationale forskning. Undersøgelsens knap 900 elevsvar viser, at eleverne ifølge egne oplevelser især profiterer af at arbejde med læringsmål på følgende måder:

- Udvikling af færdigheder
- Forbedret fokus, koncentration og vedholdenhed
- Øget motivation
- Øget tiltro til egne evner og bedre kendskab til sig selv
- Forbedret lærer-elevrelation

Flertallet af 50 adspurgte lærere finder arbejdet med læringsmål særdeles meningsfuldt, men også udfordrende. Ifølge lærerne bliver mange elever mere motiverede for at lære. Lærerne oplever, at eleverne bliver mere aktive i undervisningen, fordi de bliver mere bevidste om, at de kan nå noget ved egen indsats. Langt fra alle lærere føler sig dog godt klædt på til at varetage en målstyret undervisning, og lærernes svar giver indtryk af, at der ikke arbejdes systematisk med målsætningen.

Projektet peger på, at der er betydelige potentialer i udviklingen af en læringsmålstyret undervisning. Der gøres allerede værdifulde erfaringer på de enkelte skoler, men der er et aktuelt behov for at støtte lærerne i udviklingen af en mere fælles og systematisk målstyret undervisning.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Meningsfuld målsætning – meningsfuld læring?

HVAD

Det undersøges, hvorvidt og hvordan elever i udskolingen profiterer af læringsmålstyret undervisning, samt hvilke udfordringer og potentialer lærere og elever oplever i deres arbejde med læringsmål.

HVORDAN

Projektet samarbejder med ni skoler i hovedstadsregionen. Der er gennemført en spørgeskemaundersøgelse med udskolings-elever (N=881) og deres lærere (N=50). Elevers logbøger analyseres, og der foretages interviews samt udarbejdes et review.

HVORNÅR

2013-2016

HVEM

Ph.d.-projektet er forankret i UCC's forskningsprogram Didaktik og Læringsrum og i Skoleforskningsprogrammet, IUP, Aarhus Universitet.

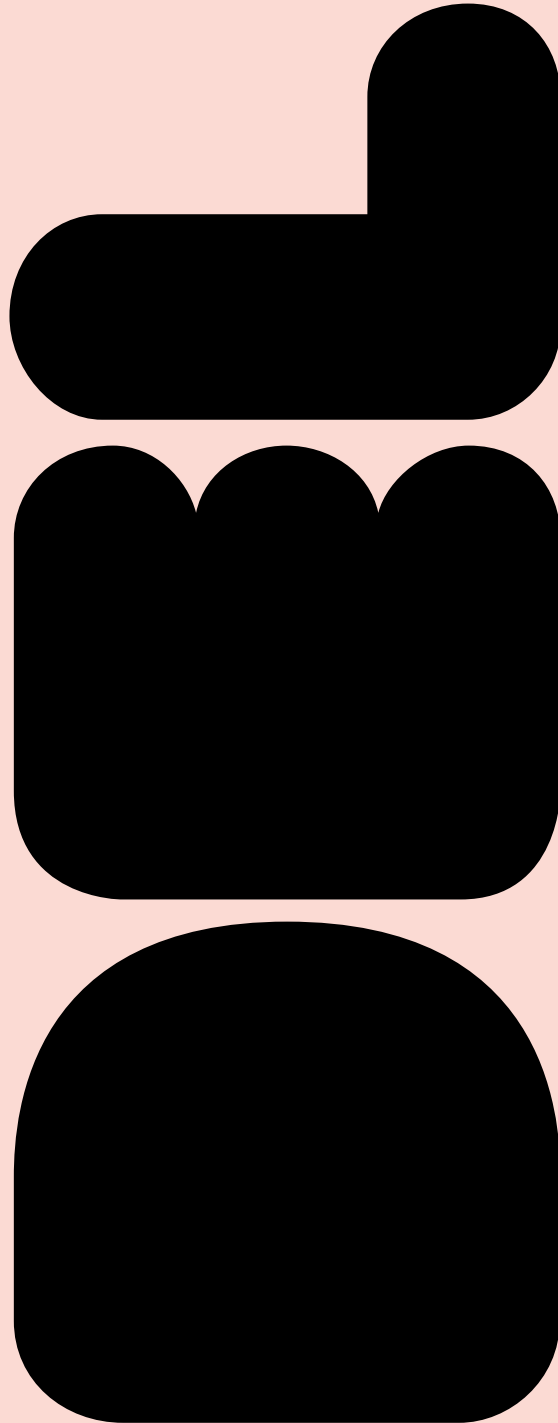
PUBLIKATIONER

Mikkel Stovgaard et al. (2014): Faglig målsætning i skolen – et narrativt review med dansk og engelsk som case. UCC.

KONTAKT

Mikkel Stovgaard
mist@ucc.dk
5190 6192

INKLUSION

INKLUSION

Når lærere støttes i at skabe inkluderende læringsmiljøer

Har vejlederen en tryllestav med i tasken, når lærere vejledes i udvikling af inkluderende læringsmiljøer? Og hvad betyder organiseringen af vejledningen for udviklingen af disse miljøer?

En aftale mellem KL og regeringen indebærer, at andelen af elever indskrevet i folkeskolen skal øges i de kommende år, samtidig med at elevernes trivsel skal fastholdes i takt med den øgede inklusion af elever. Dog oplever mange lærere opgaven med at skabe inkluderende læringsmiljøer som en stor udfordring. Derfor ansætter kommunerne i stigende grad specialiserede inklusionskonsulenter, der i samarbejde med lærerne skal arbejde med at understøtte og udvikle inkluderende læringsmiljøer i klasseværelset.

Ph.d.-projektets mål er at undersøge betydningen af inklusionskonsulenternes arbejde og de metoder, tilgange og strategier, som de benytter i forhold til at støtte læreren i at skabe et mere inkluderende læringsmiljø i klasseværelset.

I projektet følges fire vejledningsforløb tæt gennem observationer og interviews med lærere og konsulenter før, under og efter vejledningsforløbene.

LÆRERNE FORVENTER MAGI

De foreløbige analyser peger på, at lærerne, der modtager vejledning, i første omgang forventer, at vejlederen har en tryllestav med i tasken – lærerne håber, at vejlederen på magisk vis kan fjerne deres udfordringer i klasseværelset med et snuptag. En inklusionskonsulent siger:

”Vi snakker altid om den der forventning til, at vi kommer ud med tryllepulver. Lærerne tænker okay, det vender ved det første vejledningsmøde. De tænker, at nu kommer de med

det mest geniale, som vi bare lige kan gå ned og gøre, og så er det hele vendt i klassen.”

Inklusionskonsulenternes opfattelse bekræftes af lærerne selv:

”Jeg forventede, at Lise kom med nogle redskaber, som vi kunne tage til os og bruge direkte. Jeg tænkte nok mere vejledning på den måde, at de kommer med en løsning, og det, synes jeg, er rigtig fint, at Lise ikke gør. Vi sidder og taler åbent om det, og vi taler om ressourcer og hele vejen omkring at få os til at tænke over, hvad vi egentlig har brug for, og hvad vi ser som en løsning. Og så i samarbejde finder vi frem til nogle deciderede redskaber, så jeg syntes, at det har været rigtig positivt og brugbart.”

INKLUSION – DEN ENKELTE LÆRERS ANSVAR ELLER HELE SKOLENS PROJEKT?

De fire forløb bliver struktureret og organiseret forskelligt. I det ene vejledningsforløb inddrages hele lærerteamet samt en repræsentant fra ledelsen til forskel fra de andre tre forløb, hvor det er en eller to lærere, der vejledes. Valget af organisationsform ser ud til at få betydning for, om det bliver den enkelte lærer, der alene står med ansvaret for at udvikle inkluderende læringsmiljøer i klassen, eller det bliver et kulturelt projekt, som hele skolen arbejder hen imod.

På baggrund af de foreløbige analyser af materialet bliver det næste skridt i projektet at samle alle inklusionskonsulenterne til et fokusgruppeinterview. Gennem dette interview ønskes konsulenternes perspektiver på de temaer og fænomener, der er fremkommet i analysen, for på denne måde at kunne støtte og kvalificere konsulenternes arbejde fremover.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Vejledning som redskab for inkluderende processer i klasseværelset

HVAD

Ambitionen for ph.d.-projektet er at undersøge, hvordan inklusionskonsulenters vejledning af lærere har betydning for udviklingen af inkluderende læringsmiljøer i praksis, samt hvilke strategier, tilgange og metoder der benyttes.

HVORDAN

I projektet følges fire vejledningsforløb tæt gennem interviews med lærere og konsulenter før, under og efter vejledningsprocesserne. Gennem observationer følges vejledningssamtalerne og udviklingen i de respektive klasser.

HVORNÅR

2013-2015

HVEM

Ph.d.-projektet er forankret i UCC's forskningsprogram Diversitet og Social Innovation. Projektet gennemføres i samarbejde med forskningsprogrammet SILO ved IUP, Aarhus Universitet.

KONTAKT

Charlotte Riis Jensen
chrj@ucc.dk
2128 1031

INKLUSION

Ungdomsfællesskaber og deres betydning for unges uddannelse

Hvilken betydning har unges sociale liv i og uden for skolen for deres tilknytning til uddannelse? Det undersøger et forskningsprojekt ved at følge en række elever i 9. klasse samt en række unge i området omkring den pågældende skole.

Der har de senere år været en øget interesse for at finde ud af, hvorfor nogle unge inkluderes i og andre ekskluderes af uddannelse. Fokus har særligt været på at øge det faglige niveau og sidenhen på de unges lyst og motivation. Men meget tyder på, at det sociale liv spiller en væsentlig rolle for de unge, og at uddannelse ikke kun er et spørgsmål om at lære eller blive fagligt dygtig, men også om at være en del af et ungdomsfællesskab. Om det forholder sig sådan, er netop omdrejningspunktet for et af projekterne under forskningsindsatsningen 'Unge sociale fællesskaber og deres betydning for uddannelsesdeltagelse'.

Projektet er optaget af kritisk at undersøge og bidrage med viden om de unges sociale liv både i og uden for skolen, og hvilke muligheder for sociale fællesskaber der er i en given uddannelseskontekst, i en socialpædagogisk kontekst og i et lokalområde, og hvilke betydninger og konsekvenser det har for de unge, for deres interesse for og tilhør til skole og videre uddannelse.

HVORDAN SPILLER LÆREPROCESSER OG FÆLLESSKABER SAMMEN?

Selv om det sociale liv ser ud til at være betydningsfuldt, er det ikke lige nemt for alle unge. Spørgsmålet er, hvad det betyder for de unges interesse og læreprocesser, hvis de ikke er en del af det sociale fælles liv i skolen? En antagelse er, at det for nogle unge er en udfordring at stå uden for det, der udefra set ser ud til at være et overflødigshorn af socialt samvær.

De positioner, man tildeles og erobrer sig i eksempelvis en klassesammenhæng, viser sig – i de foreløbige læsninger af projektets materiale – at få stor betydning for ens oplevelse af inklusion i og eksklusion fra fællesskabet og at få betydning for ens forståelse af klassen og af skole generelt. Hvis man ikke har blik for unges sociale liv og fællesskaber, overser man således centrale forståelser hos de unge af tilknytning til skole og uddannelse.

LOKALOMRÅDETS BETYDNING FOR DE UNGE

De foreløbige resultater peger desuden på, at lokalområdet har betydning for de unges tilknytning til uddannelse og deres forståelse af, hvordan de positionerer sig og positioneres i forhold til klub og skole. Lokalområdet og skolens tilknytning til lokalområdet tillægges forskellig betydning, afhængigt af hvem man taler med. Hvor skole og lokalområde af de unge forstås som trygt og genkendeligt og – til dels – inkluderende, kommer det, for den udenforstående, i højere grad til at fremstå som et risikofyldt sted, hvor uddannelse og 'sunde' fællesskaber har svære vilkår.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Unge sociale fællesskaber og deres betydning for uddannelsesdeltagelse

HVAD

Projektet er optaget af unges inklusions- og eksklusionsprocesser, som undersøges ved at se på bredden af unge. Fokus er på de unge, som befinder sig i skolens sidste klasser og i perioden mellem skole og ungdomsuddannelse.

HVORDAN

Projektet har fulgt 9. klasses-elever i deres hverdag i skolen og observeret undervisningen, ligesom både elever og lærere er interviewet. I klubben er de unge ligeledes fulgt, og der er lavet interview med unge og pædagoger.

HVORNÅR

2013-2016

HVEM

Projektet hører under satsningen 'Unge sociale fællesskaber og deres betydning for uddannelsesdeltagelse' i UCC's forskningsprogram Diversitet og Social Innovation.

PUBLIKATIONER

Paper, ECER-konference 2014

KONTAKT

Tekla Canger
teca@ucc.dk
4189 7618

Vibe Larsen
vl6@ucc.dk
4189 7183

INKLUSION

Samarbejde på tværs om inklusion i den danske folkeskole

Projektets formål er at skabe viden om og udvikle inklusionspraksis og læringsmiljøer i folkeskolen med fokus på det tværprofessionelle og tværfaglige samarbejde. Projektet søger i et særligt 'bottom up'-perspektiv at finde nye svar ved at inddrage lærere, pædagoger og andre relevante faggrupper.

Med en skole i københavnsområdet som samarbejdspartner tager dette projekt afsæt i skolen som centrum og udviklingsorgan for det tværprofessionelle samarbejde om inklusion. Målet er at udvikle trygge og inspirerende læringsmiljøer for børn og voksne i skolen.

Projektet gennemføres som et aktionsforskningsprojekt. Det betyder, at skabelse af viden og forandring går hånd i hånd gennem deltagerbaserede processer. Skolens ledelse, pædagoger, lærere og ansatte knyttet til skolens ressourcecenter er væsentlige deltagere i forskningsprojektet. Det er således projektets ambition sammen med deltagerne at undersøge, udvikle og afprøve nye svar på fremtidens skole i et inklusions- og tværprofessionelt perspektiv. I projektet stiller vi os selv følgende spørgsmål:

Hvilke forandringsudkast knyttet til 'den gode skole' formulerer professionerne selv som meningsfulde og udviklende for samarbejdet omkring inklusionspraksis og læringsmiljøer?

Arbejdet med at finde svar på dette spørgsmål finder sted i forskellige typer af workshops – særligt fremtidsværkstedet. En værkstedstype, hvori der systematisk arbejdes med kritik, utopi og praksiseksperimenter.

VIDENDELING OG INSPIRATION

Projektet har tre fokuspunkter:

For det første skal det skabe bedre betingelser for refleksion og udvikling af arbejdet med inklusion og læringsmiljø i folkeskolen med afsæt i professionernes egne analyser og erfaringer. Første skridt er at finde ud af, hvad medarbejderne selv peger på som udfordringer og muligheder i det tværfaglige inklusions- og læringsmiljøarbejde.

For det andet vil projektet medvirke til at skabe nye samarbejdsplatforme mellem forskellige faggrupper og institutioner. I forlængelse heraf skal forløbet udvikle og afprøve konkrete løsninger og handlinger formuleret, planlagt og udført af de deltagende medarbejdere. Målet er at tilbyde alternativer til praksis i det fagprofessionelle arbejde med inklusion og læring.

For det tredje vil forløbet generere helt ny viden og praktiske erfaringer, som kan anvendes og inspirere på et bredt nationalt niveau. Forløbet skal formidle og dele viden både kommunalt og nationalt, så flest mulige børn og unge og medarbejdere i den danske folkeskole oplever positive udviklingstiltag på baggrund af arbejdet i og omkring projektet.

EN DEL AF EN FORSKNINGSSATSNING

I satsningen arbejdes der ud over ovennævnte projekt med en række mindre delprojekter blandt andet omkring professionsidentitet og omkring det tværprofessionelle element i uddannelserne.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Samarbejde PÅ TVÆRS om inklusion i den danske folkeskole

HVAD

Forskningsprojekt omkring inklusion i folkeskolen.

HVORDAN

Længerevarende aktionsforskningsprojekt.

HVORNÅR

2014-2016

HVEM

Projektet er forankret i forskningsprogrammet Diversitet og Social Innovation under satsningen 'Tværprofessionelt samarbejde om inklusion og lige muligheder'.

PUBLIKATIONER

Satsningens arbejde og refleksioner er foreløbig udgivet i antologien: Tom Ritchie og Ditte Tofteng (red.) (2014): Pædagog i skole og fritid – perspektiver på det tværprofessionelle arbejde i skolen. Billesø og Baltzer.

KONTAKT

Ditte Tofteng
dito@ucc.dk
4189 8488

UDDANNELSESUDVIKLING

UDDANNELSESUDVIKLING

Screencasting i undervisningen motiverer lærerstuderende og skoleelever

Screencasting i undervisningen kan have en positiv betydning for studerendes og elevers læreprocesser og motivation. Der kan dog være logistiske udfordringer i at arbejde med skærmoptagelser i klasseværelset.

Dette projekts omdrejningspunkt er udvikling og anvendelse af screencasting i læreruddannelsen og i folkeskolen. En screencast er i dette projekt defineret som "en digital skærmoptagelse på en computer eller et lignende medie, fx en tablet". Vi har dels arbejdet med projektet i vores egen undervisning på læreruddannelsen, dels samarbejdet med frivillige lærerstuderende. De studerende har selvstændigt arbejdet med udvikling og anvendelse af screencasting i forbindelse med deres praktikperioder i folkeskolen samt som en integreret del af undervisningen på læreruddannelsen. Man producerer således en optagelse af alt det, der sker, på computer-skærmen, mens man arbejder. Optagelsen kan efterfølgende sendes til andre over intra- eller internet, inddrages i undervisning mv.

MUNDTLIG KOMMUNIKATION ER VIGTIGT

I projektets tværgående analyse træder det frem, at arbejdet med screencasting kan have en positiv betydning for studerendes og elevers læreprocesser og motivation. Men også at der fx kan være logistiske udfordringer forbundet med at arbejde med screencasts i undervisningen. Vedrørende læreprocesser ser vi blandt andet, at kravet om præcis og kortfattet mundtlig kommunikation i en screencast i kombination med andre modaliteter kan have en positiv betydning for de studerendes tilegnelse af den viden, der skal kommunikeres. I et læringsteoretisk perspektiv ser vi, at produktionen af screencasts kan øge muligheden for at skabe koblinger mellem erfaringsbaseret viden og teoretisk viden.

NYE UNDERVISNINGSFORMER?

Ambitionen er, at projektet vil bidrage til udviklingen af undervisningsformer på læreruddannelsen og i folkeskolen og styrke de studerendes IT-kompetencer. Udviklingen af undervisningsformer på læreruddannelsen er nødvendig, hvis vi skal øge de studerendes studieaktivitet samt deres oplevelse af gode sammenhænge mellem teori og praksis.

De videnskabsteoretiske paradigmer omkring udviklingsprojektet er henholdsvis fænomenologien og socialkonstruktionismen. Vi har valgt at inddrage kvalitative interview som forskningsmetode samt et kvalitativt spørgeskema, hvor der for begge metoders vedkommende særligt er blevet fokuseret på de studerendes oplevelser af og refleksioner over det at have arbejdet med screencasting. Resultater fra interview og spørgeskema inddrages i vores enkeltcaseanalyser samt tværgående analyser af vores empiri.

KONKRETE ERFARINGER FØRER TIL REFLEKSION

Vores resultater knytter sig til et socialkonstruktivistisk læringssyn. Denne proces kan måske også med fordel ses i lyset af Kolbs læringscyklus, hvor den lærende først skal gøre sig konkrete erfaringer, der efterfølgende kan føre til refleksioner, begrebsdannelse og sidenhen til nye eksperimenter. Grundlæggende er det dog vigtigt at fokusere på, at der ifølge Dam et al. ikke er noget klart svar på, om webtutorials (som på mange måder er det samme som screencasts) er mere effektive end traditionel undervisning, men også at: "...der er dog masser af evidens for, at de to typer tiltag sammen giver øget og bedre læring."

PROJEKTET – KORT FORTALT

Anvendelse af screencasting i et didaktisk perspektiv

HVAD

Formålet med projektet er at undersøge, hvordan lærerstuderende oplever screencasting som læremiddel, samt at undersøge, hvordan screencasts kan skabe gode læringsformer, bidrage til udvikling af undervisningsformer på læreruddannelsen og styrke studerendes IT-kompetencer.

HVORDAN

Der er anvendt kvalitative individuelle/fokusgruppeinterview og et kvalitativt spørgeskema. Der er interviewet seks lærerstuderende og indhentet spørgeskemaer fra 12 studerende.

HVORNÅR

2012-2014

HVEM

Projektet er et samarbejde mellem læreruddannelserne Blaagaard/KDAS og Zahle ved UCC.

PUBLIKATIONER

Der er udgivet en artikel i Focus – tidsskrift for idræt: <http://www.focus-idraet.dk/indkoebskurv/bestilling.aspx?id=2771>

KONTAKT

Lars Hansen
laha@ucc.dk
4189 7631

Thomas Seiger Behrens
thbe@ucc.dk
4189 8305

UDDANNELSESUDVIKLING

Design, indretning og anvendelse af digitale læringsmiljøer

Digitale ressourcer og eksperimenterende læringsformer stiller nye krav til både undervisere og studerende. Men hvordan spiller fysiske og virtuelle læringsrum sammen?

Projekt 3D (Design, didaktik og digitalisering) udforsker og kvalificerer udviklingen af digitalt understøttede læringsmiljøer i UCC som forberedelse til Campus Carlsberg. I 2016 samles UCC's uddannelser i nybyggede campusbygninger, og der arbejdes derfor på at skabe rammer til et innovativt og fremtidssikret uddannelsesmiljø. Projektet hører under Technucation, som er et omfattende forskningsprojekt, der gennemføres i et samarbejde mellem DPU, Det Strategiske Forskningsråd, Professionshøjskolen Metropol, RUC, Teknologisk Institut og UCC.

LÆRINGSRUM OG LÆRINGSMETAFORER

I Projekt 3D sættes fokus på sammenhænge mellem læringskultur og mediekultur, og hvordan digitaliseringen udfordrer den pædagogiske praksis. På Læreruddannelsen Blaagaard har projektet indrettet et fysisk eksperimentarium med forskellige digitale ressourcer, som udfordrer underviserens og de studerendes læringsforståelse og arbejdsformer. Det er designet ved hjælp af læringsrumsmetaforerne Vandhul, Hule, Bålsted, Laboratorium og Bjergtop, som tænkes at understøtte forskellige dele af en læreproces.

TÆT SAMARBEJDE MELLEM FØLGEFORSKNING OG UNDERVISERE

Som et led i projektet designer og afprøver forskningsgruppen Technucation Følgforskning lærings-scenarierne i samarbejde med underviserne. Følgforskningen har særligt fokus på teknologiforståelse, teknologier og tidsopfattelser i den pædagogiske praksis og mediebaserede læringsformer.

Undersøgelsens fokus er bl.a., hvordan de studerendes læreprocesser kvalificeres, og hvordan teori-praksisforholdet indtænkes og håndteres i forskellige praksisformer. I relation hertil belyses også underviserens rolle og position. Analyse og grundlag for fortolkning er udarbejdet i samarbejde mellem undervisere og følgeforskere.

DE STUDERENDE SKAL VÆRE AKTIVE OG DELTAGENDE AKTØRER

De foreløbige resultater peger på, at de studerende skal udfordres på deres læringsforståelse og studiepraksis. De eksperimenterende læringsformer og -rum forudsætter, at de studerende forbereder sig tilstrækkeligt til undervisningen og har et stabilt fremmøde. Men de deltagende undervisere oplevede, at mange af de studerende ikke umiddelbart har den tilgang til uddannelsen og til egen studiepraksis.

De studerendes teknologiforståelse og -brug er præget af deres meget forskellige sociale og kulturelle baggrunde, og kun få af de studerende kender til de ressourcer, der umiddelbart er anvendelige til pædagogisk brug – fx KMD Education, Prezi og blogs. Samtidig pointerer underviserne, at det faktisk er forudsætningen for at kunne se, udnytte og forholde sig til de nye muligheder og udfordringer, som teknologierne tilbyder. Forskellen mellem underviserne og de studerendes prioritering af teknologi og digitale ressourcer er en væsentlig problemstilling at arbejde videre med.

I projektets midtvejsrapport og resumé kan du læse meget mere om projektets resultater, se www.technucation.dk.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Digitalt understøttede læringsmiljøer – Technucation Følgforskning

HVAD

Formålet med projektet er at undersøge brugen af nye teknologier i læringsmiljøer og bl.a. belyse, hvilke forudsætninger der skal være til stede for at opnå størst muligt udbytte af de nye lærings- og praksisformer.

HVORDAN

Følgforskningen er udviklet som casestudier i forbindelse med undervisningen i et fysisk eksperimentarium. Casestudierne bygger på deltagende observation og på interviews med både undervisere og studerende.

HVORNÅR

2013-2015

HVEM

Projektet involverer en række medarbejdere fra læreruddannelserne Blaagaard og Zahle, Pædagoguddannelsen Sydhavn, IT-afdelingen og forskningsafdelingen.

PUBLIKATIONER

Ole Christensen et al. (2014): Design, indretning og anvendelse af digitalt understøttede læringsmiljøer i UCC. UCC.

KONTAKT

Ole Christensen oc@ucc.dk 4189 7257	Lotte Skadborg Hansen lsh@ucc.dk 4189 8047
---	--

UDDANNELSESUDVIKLING

Partnerskab om praktik i læreruddannelsen skal øge kvalitet og sammenhæng for alle parter

I samarbejde med to københavnske skoler udvikler vi praktik på ny. Innovationsprojektet kvalificerer sammenhængen mellem studie og praksis for studerende, praktiklærere og undervisere.

Et nyt samarbejde mellem Københavns Kommune og UCC's læreruddannelse skal skabe bedre praktik i læreruddannelsen og bedre praktikanter på skolerne. Projektet *Ligeværdigt partnerskab om udvikling af praktik og praksissamarbejde* involverer to københavnske folkeskoler, og resultaterne skal fremadrettet udbredes til andre praktikskoler i kommunen. Projektet skal i øvrigt bidrage til at fastholde studerende på læreruddannelsen og gøre dem parate til lærerjobbet.

PRAKTIKKEN STYRKES

Projektet er støttet af Innovationspuljen i Undervisningsministeriet i 2014. Anledningen til projektet er, at den nye læreruddannelse skal styrke praktikfag som selvstændigt fag og øge samarbejdet med praksis.

De to københavnske folkeskoler, der deltager i projektet, er den erfarne praktikskole Utterslev Skole og den i praktiksammenhæng nystartede skole Gasværksvejens Skole. Skolerne har valgt at fokusere på de muligheder, der ligger i forlængelse af henholdsvis lektionsstudier og "fokuselever".

Udviklingsprojektet er forankret i UCC's læreruddannelses erfaringer med brugerdreven innovation. De studerende bliver derfor inddraget i hele udviklingsprocessen på lige fod med praktiklærere og undervisere.

Via innovative metoder udvikler projektet praktikken på de involverede skoler og på læreruddannelsen, så alle aktører kvalificerer hinanden.

KONTINUERLIGT SAMARBEJDE

I den nye læreruddannelse ligger de studerendes første praktikperiode på andet år, og denne praktik gennemføres som udstrakt praktik, hvor de studerende er på praktikskolen to dage om ugen og på læreruddannelsen de resterende tre. Denne opbygning gør det muligt løbende at kvalificere sammenhængen mellem praksis og studie, som er dette projekts omdrejningspunkt.

Målet er, at de studerendes faglighed bringes i spil på en særlig måde støttet af både praktiklærere og undervisere. Projektet understøtter den systematiske kommunikation mellem de tre samarbejdsparter i praktikken, hvilket er med til at kvalificere arbejdet med konkrete og aktuelle lærerfaglige problemstillinger, der i en dynamisk proces "transporteres" mellem praktikskole og læreruddannelse.

NYE TILTAG APPRØVES PÅ SKOLER

Projektet har identificeret en række problemstillinger, som vi forventer udmønter sig i forskellige tiltag. Det kan fx være lektionsstudier og fokus på mindre elevgrupper. Tiltag, som kan afprøves og justeres på skolerne og i praktikundervisningen. Det forventede resultat skal dels være en bedre praktik for de involverede studerende, dels fremadrettet en udbredelse af disse idéer til andre praktikskoler i Københavns Kommune. Et forventet udbytte vil endvidere være en øget fastholdelse af de studerende og en højere grad af parathed til lærerjobbet hos de færdiguddannede.

PROCES OG DELTAGERE

Der har været afholdt en række møder og workshops med deltagelse af medarbejdere fra Københavns Kommunes Børne- og Ungdomsforvaltning (BUF), skoleledere og praktiklærere, studerende, praktikledelsen på læreruddannelsen, en ph.d.-studerende fra UCC's forskningsafdeling, adjunkter fra læreruddannelsen, programchef samt en række undervisere fra læreruddannelsen.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Praktik på ny

HVAD

Formålet med projektet er dels bedre praktik for alle parter, dels at udbrede projektets resultater til andre praktikskoler i København. Projektet skal desuden bidrage til fastholdelse af studerende og højere grad af parathed til lærerjobbet hos de færdiguddannede.

HVORDAN

Omdrejningspunktet for projektet er forpligtende samarbejde mellem praktikens tre parter. Metoden til at igangsætte det brugerdrevne projekt er innovative tilgange.

HVORNÅR

2014

HVEM

Projektet er forankret hos programchef i UCC's læreruddannelse, Lis Madsen, og hos Københavns Kommunes Børne- og Ungeforvaltning.

KONTAKT

Ane Kirstine Brandt
akb@ucc.dk
4189 7511

UDDANNELSESUDVIKLING

Stærke didaktiske principper i UCC's nye pædagoguddannelse

Den nye pædagoguddannelse i UCC er udviklet ud fra en uddannelsesestænkning, som skaber sammenhænge mellem alle uddannelsesaktiviteter gennem princippet om 'constructive alignment' og brug af portfolio.

I UCC arbejder pædagogprogrammet med udvikling og implementering af 2014-pædagoguddannelsen. Samtidig benyttes anledningen til at realisere en ny uddannelsesestænkning og indføre nye didaktiske principper.

Den nye pædagoguddannelse er udviklet med et stærkt fokus på 'constructive alignment', dvs. at den er baseret på en konstruktivistisk uddannelsesestænkning, og at der i alle uddannelsens elementer tilstræbes en omhyggelig og tydelig koordineret sammenhæng (alignment) mellem:

- Formålet med uddannelsen
- Kompetencemålene
- Modulernes læringsmål
- Underviserens planer og gennemførte undervisningsaktiviteter
- De studerendes studieaktiviteter
- Evalueringer og prøver

Ud fra spørgsmålet om, hvad de studerende skal kunne vise ved prøverne (det forventede læringsudbytte), skal undervisningen tilrettelægges, så studerende har de bedst mulige betingelser for at leve op til forventningerne. Det er vigtigt, at der bliver fokuseret på såvel undervisernes som de studerendes aktiviteter. De studerende skal arbejde aktivt med det, de skal kunne som følge af undervisningen, og undervisningen skal lægge op til en dybere læring i modsætning til den overfladiske læringsstil, som studerende kan forledes til, hvis pensum og metodekrav ikke omhyggeligt er tilpasset undervisningens rammer.

DER SKABES NYE DIGITALE LÆRINGSRUM

I den nye pædagoguddannelse skal alle studerende arbejde med en digital portfolio gennem hele uddannelsen. Den digitale portfolio er indrettet, så der er et privat rum, et arbejdsrum og et præsentationsrum, sådan at den studerende kan vælge mellem forskellige niveauer af offentliggørelse og deling af arbejdet med andre studerende og undervisere. Den digitale portfolio skal hjælpe de studerende med at tilegne sig kompetencer på en selvstændig, aktiv og reflekterende måde og med at fastholde sammenhænge mellem teori og praksis/praktik.

Det er et krav, at studerende præsenterer dele af deres portfolio for hinanden, så der bliver et kollektivt læringsrum, hvilket styrker læringen og ligner den praksis, de uddannes til.

Både studerende og undervisere foretager evaluering ved afslutningen af hvert modul. I evalueringerne skal de forholde sig til undervisnings- og læringsaktiviteternes betydning og kvalitet i forhold til modulets læringsmål. Hermed understreges sammenhængene, og at undervisernes og de studerendes aktiviteter er to sider af samme sag.

Den måde, uddannelsen er udviklet på, stiller nye krav til undervisere og studerende. Det bliver derfor både vigtigt og meget interessant at følge implementeringen og forankringen af det nye samt at dele og formidle erfaringerne.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Udvikling og implementering af 2014-pædagoguddannelsen

HVAD

Projektet skal udvikle og implementere en pædagoguddannelse, hvor princippet om 'constructive alignment', brug af portfolio samt systematisk evaluering skal understøtte fornyelse, kvalitet, kompetenceudvikling og nye kompetencefællesskaber.

HVORDAN

Resultaterne bliver fulgt gennem et sammenhængende system til systematisk evaluering, erfaringsudveksling og ledelsesinformation. Informationerne analyseres, formidles og indgår i en kontinuerlig kompetence- og kvalitetsudvikling.

HVORNÅR

2014-2016

HVEM

Projektet er forankret i UCC's pædagogprogram.

PUBLIKATIONER

Helle Krogh Hansen (2014): Om 'constructive alignment' og andre didaktiske principper i 2014-pædagoguddannelsen. UCC.

KONTAKT

Ida Flachs
if@ucc.dk
4189 7736

Helle Krogh Hansen
hkh@ucc.dk
4189 8037

UDDANNELSESUDVIKLING

Udvikling af Videreuddannelsens diplomdidaktik

Projektet arbejder med at skabe fælles sprog og fælles profil som ramme om former for fælles praksis og med at skabe udvikling af og erfaring med digitale læringsmiljøer.

Udvikling af Videreuddannelsens didaktik er et strategisk besluttet projekt iværksat med det formål at reflektere over og skabe udvikling af didaktiske praksisser inden for Videreuddannelsens område. Ønsket er at skabe fokus på den didaktiske praksis både indadtil og udadtil; at skærpe den fælles praksis og et fælles sprog omkring didaktikken internt samt at skabe profilering eksternt.

I kommissoriet for projektets styregruppe hedder det, at der skal arbejdes ”systematisk og dokumenteret med udvikling af diplom- og videreuddannelsesdidaktik, herunder særligt med udvikling af undervisnings- og læringsformer, digitalisering, praksistilknytning og praksisrettede handlingskompetencer med et fagligt indhold”. Her indkredses de centrale indholdselementer samt det centrale grundforhold, at der inden for Videreuddannelsen arbejdes med studerende/deltagere, som allerede deltager i en professionel praksis og kan betragtes som kompetente professionelle, der bringer masser af praksisviden og erfaring med ind i uddannelsesrummet som afsæt for fortsatte læreprocesser.

TO CENTRALE ORIENTERINGER

Projektet opererer med to centrale orienteringer: én rettet mod skærpelse af en fælles didaktisk forståelse og profil, og én rettet mod at skabe udvikling og fælles erfaringer med digitale læringsmiljøer. Begge orienteringer rummer flere aktive delprojekter.

Projektet drives af en styregruppe bestående af UCC's dekan for Videreuddannelsen, to programledere samt seks undervisere/konsulenter, som har virket initierende for projektets forskellige dele. Idéer har været bragt ind til styregruppen gennem de kollegiale fællesskaber og er blevet søsat i Videreuddannelsen. Den konkrete udførelse foregår gennem en række workshops med Videreuddannelsens medarbejdere samt gennem aktiviteter, medarbejderne foretager i fællesskab.

En central dimension har været udviklingen af en didaktisk model, der særligt sigter på videreuddannelsesvirksomheden. Samtidig tager modellen afsæt i Bologna-procesen og nyere uddannelsestænkning, der adresserer nye perspektiver i didaktikken. Modellen er blevet bearbejdet på workshops af medarbejderne, ligesom den har dannet ramme om medarbejderes gensidige læringsaktiviteter, fx som aktionslæring.

Andre delprojekter er rettet mod digitalisering og medialisering af undervisnings- og læringsformer, hvor medarbejderne har lejlighed til at eksperimentere med og inddrage nye måder at undervise på. Fx hedder et delprojekt *Udvikling af digital kultur på diplomuddannelsen*, hvor medarbejderne skal designe og iværksætte egne diplomforløb med anvendelse af forskellige platforme og devices. Grundtanken her er fundamentalt at tænke den digitale anvendelse ind i en pædagogisk ramme mere end som et spørgsmål om digitalisering. Et andet delprojekt vedrører design og udvikling af rene netbaserede uddannelsesforløb. Videreuddannelsen har en række erfaringer med gennemførelse af blended learning, mens idéen om ren online-uddannelse endnu ikke er forsøgt. I begge delprojekter udvikler de involverede medarbejdere deres projekter på fælles workshops.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Udvikling af Videreuddannelsens diplomdidaktik

HVAD

Projektet arbejder med udvikling af diplom- og videreuddannelsesdidaktikken. Der indkredses karakteristika og profilmuligheder i en særlig diplomdidaktik, og der arbejdes med digitale medier og læringsformer.

HVORDAN

Projektet er et udviklingsprojekt, der omfatter en række delprojekter.

HVORNÅR

2013-2014

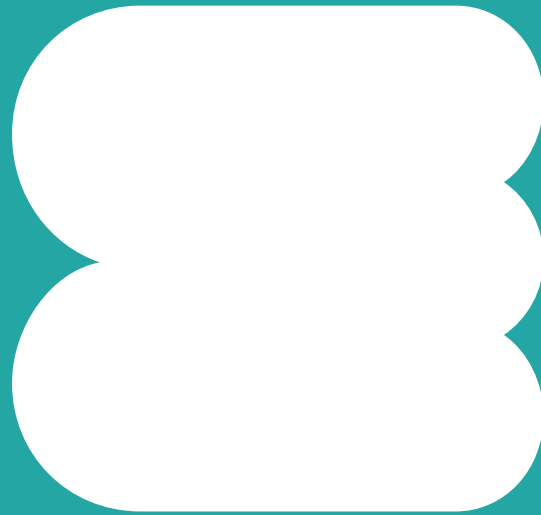
HVEM

Projektet er forankret i UCC's videreuddannelse.

KONTAKT

Henrik Rander
hr@ucc.dk
4189 7197

LEDELSE OG ORGANISERING

LEDELSE OG ORGANISERING

Striden om tiden – restruktureringen af lærernes tid og rum

Det er vanskeligt at finde nogen, der ikke går ind for, at børn skal lære noget i skolen. Men hvad og hvor meget skal der ”puttes ind i tiden” i skolen for bedst at fremme læring?

Med den oprindelige overskrift ”reformtid” har et projekt under satsningen ’Praksisudvikling i et organisatorisk perspektiv’ været optaget af de restruktureringer af tid og rum, der blev igangsat i forbindelse med skolereformen. Projektet handler om lærernes arbejdstid og undersøger, hvordan hhv. lærere, skoleledere og administratorer forstår forbindelsen mellem læring og tid.

ARBEJDETS ”NORMALISERING”?

De foreløbige resultater fra projektet peger på, at begreber som normalisering, produktivitet og ressourceanvendelse står helt centralt i nogle af de analyserede politiske dokumenter, der blev skrevet om læreres arbejdstid, og at nogle af disse begreber siden bed sig fast i den offentlige debat, der fulgte.

Analysen viser også, at nogle lærere godt kunne se en vis fordel ved at blive ”normaliseret”, fordi de i forvejen forsøgte at strukturere deres arbejde på en ”normal” måde, forstået sådan at de så vidt muligt holdt arbejdstid og fritid adskilt. Til gengæld mente andre lærere, at en sådan opdeling ville være helt katastrofal for deres måde at arbejde på, fordi de gik til arbejdet på en helt anden måde og strukturerede deres tid anderledes – bl.a. afhængigt af, hvor og hvornår der var ro til at være effektiv, og hvornår der var brug for, at de var til rådighed for nogen.

NÅR DER IKKE ER NOGET ”NU”

Et andet aspekt, som er trådt tydeligt frem i analysen, er, at den lange ventetid på klare svar gav anledning til fantasier om og angst for, hvordan fremtiden ville blive. Interview-

wene stammer fra det tidsrum, hvor loven var blevet vedtaget, men endnu ikke var trådt i kraft, og her fyldte den traumatiske fortid og de angstfyldte fremtidsforestillinger så meget, at det blev vanskeligt at koncentrere sig om nuet.

”JEG KAN IKKE VÆRE DEN LÆRER, JEG GERNE VIL VÆRE”

Den største bekymring gik på, hvad man skulle stille op, hvis man ikke kunne nå sit arbejde inden for arbejdstiden. Mange lærere havde en tydelig fornemmelse af ikke at være færdige med det, som de oplevede som ’deres arbejde’, selvom deres arbejdstid var opbrugt. Skulle de så arbejde videre derhjemme i det skjulte, eller skulle de holde fri og leve med, at noget ikke blev så godt, som de gerne ville have det? Skulle de lade være med at tage telefonen om aftenen? Hvad nu hvis det var et barn eller en forælder i knibe?

Valget stod mellem rollen som den hemmelige elsker eller at blive ”timetæller”. For nogle var begge muligheder så svære at se sig selv i, at de i stedet overvejede en fremtid uden for folkeskolen for derved at bibeholde en identitet som ”den lærer, de gerne ville være”.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Lærernes arbejdstid

HVAD

Projektets formål er at undersøge, hvordan skolen restruktureres i tid og rum for at fremme læring, samt at undersøge, hvordan skolens centrale aktører forholder sig til og forhandler om denne dagsorden og dens implikationer i praksis.

HVORDAN

Undersøgelsen har bl.a. omfattet en interviewundersøgelse med en række lærere, ledere og skolechefer foretaget i perioden november 2013-april 2014 samt en analyse af politiske dokumenter.

HVORNÅR

2013-2016

HVEM

Projektet er en del af satsningen ’Praksisudvikling i et organisatorisk perspektiv’ under UCC’s forskningsprogram Ledelse og Organisatorisk Læring.

PUBLIKATIONER

Projektet munder bl.a. ud et bidrag til en antologi om folkeskolen, som forventes at udkomme i løbet af 2015.

KONTAKT

Nana Vaaben
nava@ucc.dk
4051 6018

LEDELSE OG ORGANISERING

Skoleledelser får redskaber til læringscentreret ledelse

Skoleledelse i dag skal være læringscentreret, men hvordan omsættes det egentlig til praksis i skolernes hverdag? Det har projektet CALL-DK et bud på.

I forbindelse med de øgede krav til, at skoleledelse skal være læringscentreret, er der kommet fokus på den pædagogiske del af skoleledelsens arbejde. Skoleledelsen har fået til opgave at understøtte ambitionen om, at eleverne skal lære mere og lære bedre. Men hvis skoleledelse ikke kun handler om, hvad skolelederen gør, men snarere om, hvordan hele skolen samarbejder om et fælles fokus på elevernes læring – hvad bliver så ledelsens opgave? Hvordan kan skoleledelser arbejde med at udvikle og understøtte et fælles fokus på læring og medarbejdernes samarbejde om undervisning og læring?

SURVEYREDSKAB UNDERSTØTTER SKOLENS ORGANISATORISKE UDVIKLING

En gruppe konsulenter, undervisere og forskere i UCC samarbejder om at tilpasse det amerikanske udviklede online surveyredskab CALL (Comprehensive Assessment of Leadership for Learning) til en dansk skolepraksis. CALL-DK – som den danske version kaldes – skal hjælpe skoleledelserne til at udvikle praksisser, som understøtter samarbejdet omkring elevernes læring.

CALL-DK er et elektronisk spørgeskema, som evaluerer og giver feedback til skoler inden for fem domæner, der tilsammen udgør en model for læringscentreret skoleledelse:

1. Fokus på læring
2. Systematisk evaluering af undervisning og læring
3. Opbygning af professionelle læringsfællesskaber
4. Tilvejebringelse og allokering af ressourcer

5. Opretholdelse af et trygt og velfungerende læringsmiljø

Sigtet med CALL-DK er at skabe et permanent netværk af skoler og kommuner, som arbejder strategisk og langsigtet med CALL-DK som et værktøj til at styrke og udvikle skoleledelse i praksis.

AMERIKANSK EVALUERINGSVÆRKTØJ OMSÆTTES TIL DANSK SKOLEKONTEKST

CALL er udviklet af forskere ved University of Madison, Wisconsin, på baggrund af et omfattende review over eksisterende forskning inden for ledelse for læring. University of Madison er derfor en væsentlig samarbejdspartner i arbejdet med at oversætte og omsætte CALL til et surveyværktøj, der kan bruges i en dansk skolekontekst.

For at sikre, at spørgsmål og evalueringsområder er genkendelige og relevante i en dansk skolehverdag, er der afholdt to workshops med skoleledelser, som har gennemgået og diskuteret CALL-DK. De deltagende skoleledere peger på, at CALL-DK kan blive en yderst relevant og brugbar tilgang til at understøtte skolens organisatoriske udvikling i retning af øget samarbejde og styrket læringsfokus.

VIDEN OM SKOLEN SKAL BRUGES TIL UDVIKLING, IKKE KONTROL

Fremover sætter projektet fokus på, hvordan skoleledelser kan arbejde med de data og den evaluering, som CALL-DK resulterer i. Omdrejningspunktet er, hvordan skoleledelser kan fremskaffe og bruge data om deres egen organisation til udvikling frem for kontrol. Det er særligt i forbindelse med skoleledelsernes brug af data i deres ledelsespraksis, at projektet vil udvikle en forskningsdimension, der kan skabe empirisk kvalitativ og kvantitativ viden om, hvordan skoleledelser oplever og anvender et databaseret ledelsesværktøj som CALL-DK.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Ledelse for læring med data (CALL-DK)

HVAD

Projektet CALL-DK har til formål at oversætte og udvikle et eksisterende surveyredskab, så det kan bruges til at understøtte og udvikle skoleledelsers arbejde med læringscentreret skoleledelse i en dansk skolekontekst.

HVORDAN

Projektet består i en kvalitativ validering af surveyredskabet gennem workshops og fokusgruppeinterviews med skoleledere, lærere og pædagoger samt et følgeforskningsprojekt med fokus på, hvordan skoleledelser arbejder med data om deres egen organisation i et udviklingsperspektiv.

HVORNÅR

2013-2016

HVEM

Projektet gennemføres i et samarbejde mellem forskningsprogrammet Ledelse og Organisatorisk Læring og videreuddannelsesprogrammet for Ledelse og Organisation.

PUBLIKATIONER

Læs mere om den amerikanske version af CALL på www.leadershipforlearning.org.

KONTAKT

Helle Bjerg
hbj@ucc.dk
4189 8254

Elvi Weinreich
ew@ucc.dk
4189 7248

LEDELSE OG ORGANISERING

Lyst til læring i valgmulighedernes folkeskole

Flere skoler opdeler udskolings elever i selvvalgte linjer som Science og Idræt. Linjedelingen kan medføre utilsigtede opdelinger af eleverne og sætte gang i mange andre følelser end lyst til at lære.

Landets kommuner organiserer folkeskolens udskoling forskelligt. En model i form af deciderede overbygningsskoler, hvor man udelukkende har de ældste klasser samlet, vinder udbredelse i disse år. Andre forandringer af folkeskolens udskoling er også på den politiske dagsorden, fx i den nye folkeskolereform, som vil "give kommunerne bedre mulighed for at arbejde med udskolingslinjer, herunder profilinjer, og toninger af udskolingen" for at øge elevernes motivation.

LINJEDELT UDSKOLING VINDER FREM

I praksis kobles overbygningsskole og øgede valgmuligheder ofte sammen, idet det typisk fremhæves, at overbygningsskoler pga. stordriftsfordele giver flere valgmuligheder. Overbygningsskolerne organiserer imidlertid opdelingen af eleverne forskelligt. Mange udskolinger opdeler eleverne i klasser efter traditionelle kriterier, hvor man tilstræber en spredning i forhold til fx køn, tosprogede og fagligt niveau. En anden organisering, der breder sig, er linjedelt udskoling, hvor eleverne skal vælge mellem linjer som fx International, Science, Kunst og Design eller Idræt. En tredje model er skiftende hold, hvor klassen som organiseringsprincip er forladt til fordel for gentagende blanding af eleverne.

AT FORME LYSTER TIL LÆRING

Projektet skal belyse, hvordan der i forskelligt organiserede udskolinger arbejdes med at forme og omforme lyster til læring hos eleverne. Ambitionen er at se, om dette fokus på skolernes arbejde med elevernes affekter kan være frugtbart i forhold til at

udvikle forståelsen af, hvordan social klasse og klasseulighed virker i skolen i dag – med nye styringsformer, der giver mere valgfrihed til elever og forældre.

TEORI MØDER PRAKSIS

Projektet trækker på sociologisk teori om styring af uddannelsessystemer og om social reproduktion samt på forskellige retninger inden for "the affective turn". Projektets empiri består af observationer med og uden videokamera på to forskelligt organiserede overbygningsskoler, et elevspørgeskema, interviews med skoleledere, elever og lærere samt diverse politiske dokumenter om overbygningsskoler.

BAGSIDEN VED LINJEDELT UDSKOLING

Undersøgelsens foreløbige resultater viser, at elevernes lyster til læring hænger sammen med sociale kategorier som køn og social baggrund. Med andre ord kan valgfrihed i form af linjer i udskolingen nemt medføre en social opdeling af eleverne. Denne opdeling ses fx ved, at elever med lavt uddannede forældre, elever med anden etnisk baggrund end dansk og elever fra almennyttigt boligbyggeri er overrepræsenterede på nogle linjer. Den sociale opdeling ses også, når man ser på mindre målbare parametre – fx på, hvordan det føles at være på en bestemt linje. Hvis en elev har en anden social baggrund end de andre på linjen, kan eleven risikere at blive skubbet 'på plads'. Det sker i høj grad gennem følelsesmæssige påvirkninger og relationer mellem eleverne.

I projektet nærstudies især en Art, Music & Performance-linje for at få et tykt materiale på skolelivet i en klasse, hvor temaet er nærmest finkulturelt, men flertallet af eleverne kommer uden meget kulturel kapital i bagagen.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Lyst til læring i forskellige organiseringer af udskolingen

HVAD

Projektet undersøger, hvordan der i forskelligt organiserede udskolinger arbejdes med at (om)forme lyster til læring. Hertil undersøges, hvordan social klasse og klasseulighed virker i skolen i dag med de nye styringsformer med mere valgfrihed.

HVORDAN

Metodisk arbejdes med observationer med og uden videokamera på to forskelligt organiserede overbygningsskoler, et elevspørgeskema, interviews med skoleledere, elever og lærere samt politiske dokumenter om overbygningsskoler.

HVORNÅR

2012-2015

HVEM

Forskningsprogrammet Ledelse og Organisatorisk Læring, UCC, forskningsprogrammet Organisation og Læring, IUP, Aarhus Universitet og Læringsløft 2020-konsortiet.

KONTAKT

Rikke Brown
ribr@ucc.dk
2390 0305

LEDELSE OG ORGANISERING

Ros og råd på flaske – skolelederes observation af undervisning

Skolelederes observation af lærernes undervisning skal hjælpe lærerne til at styrke elevernes læring. I praksis giver lederne dog ikke kun feedback på lærerens undervisning, men også på læreren som person og som del af en organisation.

Lærerne skal tættere på elevernes læring – og lederne skal tættere på lærernes undervisning. Det er et af mantraerne i både den aktuelle skolereform og i international forskning. Der peges på, at skolelederes observation af og feedback på lærernes undervisning kan være en udbytterig måde for skoleledelsen at arbejde med ledelse af lærernes undervisning på. Gennem feedbacksamtaler med lærerne kan skoleledelsen således medvirke til at udvikle undervisningen og dermed styrke elevernes læring.

Ledelse gennem observation af undervisning er en kvalitativ undersøgelse af, hvordan skoleledere arbejder med observation af undervisning i praksis, samt hvordan henholdsvis ledere og lærere opfatter og oplever arbejdet med observation af undervisning. Projektet undersøger med andre ord, hvad der sker i praksis, når ledere observerer undervisning. Hvad får de øje på? Hvordan gives der respons til læreren? Og hvordan oplever læreren det at få respons på sin undervisning?

NÅR LEDEREN SIDDER MED I KLASSEVÆRELSET

Projektet tager konkret afsæt i BUF/Københavns Kommunes satsning på kvalitetsudvikling gennem observation af undervisning. Siden 2010 har cirka 150 skoleledere gennemgået et kompetenceudviklingsforløb med konsulenter fra UCC. Hensigten med forløbet var at udvikle lederens kompetencer til at gennemføre observation af lærernes undervisning.

I forlængelse heraf har vi gennemført casestudier på seks skoler. Casestudierne har undersøgt, hvordan skoleledere arbejder med observation af undervisning, samt hvordan lærere oplever og opfatter denne form for ledelse. Gennem interviews og observationer har projektet fulgt, hvad skoleledere gør helt konkret, når de observerer og giver respons på lærernes undervisning. Casestudiet er valgt for at komme tæt på de kvalitative forskelle i måder at gennemføre observation af undervisning på.

SAMTALER OM FAGDIDAKTIK OG PERSONLIG STIL

De foreløbige analyser af feedbacksamtaler mellem ledere og lærere viser samtalerne karakteristika: de temaer, der tages op, hvem der styrer samtalerne, og hvordan taletiden er fordelt mellem leder og lærer. Analyserne peger på, at der i samtalerne sættes fokus på klasseledelse og struktur og variation i undervisningen. Samtalerne formes som didaktiske samtaler om ledelse af elevernes læring. Samtidig viser analyserne, at det i lige så høj grad er lærerens person og selvforhold samt lærerens skabelse af sig selv i organisationens billede, som gøres til genstand for lederens feedback i samtalerne. Med andre ord kommenterer lederen ikke kun på lærerens fagdidaktiske kompetencer, men også på lærerens forhold til sin egen lærerrolle.

Projektets formål er at kvalificere skoleleders arbejde med observation af undervisning, når målet med observationen er at udvikle undervisningen. Derfor vil projektet påpege mere eller mindre hensigtsmæssige samtaleformer og positioner i observation af og feedback på undervisning.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Ledelse for læring – gennem observation af undervisning

HVAD

Projektet undersøger, hvordan skoleledere arbejder med observation af og feedback på lærernes undervisning i praksis, samt hvordan observation af undervisning kan styrkes som et udviklingsredskab.

HVORDAN

Projektet gennemføres som casestudier på seks skoler i Københavns Kommune.

HVORNÅR

2013-2015

HVEM

Projektet er forankret i forskningsprogrammet Ledelse og Organisatorisk Læring, UCC, og gennemføres i samarbejde med BUF, Københavns Kommune.

KONTAKT

Anita Monnerup Pedersen
anmp@ucc.dk
4189 7235

Ane Kirstine Brandt
akb@ucc.dk
4189 7511

LEDELSE OG ORGANISERING

Ledelse – nu med skolereform

Dette projekt undersøger betingelserne for at bedrive skoleledelse, der understøtter og styrker elevernes læringsudbytte i Danmark. Kan vi sikre større læringsudbytte for eleverne gennem bestemte former for pædagogisk ledelse?

Ambitionerne med skolereformen er øget faglighed og krav til 'accountability'. Mere end 50 gange støder man således på ordene *faglighed, faglige mål, det faglige i aftalen*. Ledelsesopgaver ses formuleret sammen med øvrige agenter: Lærere, pædagoger, kommune, ministeriet, "skolen". Ord som *ansvar, det påhviler at sikre, styringsmæssige udfordringer, dialog, resultatkontrakter* understreger et blik fra policyniveau på skoleledelserne.

DE INTERNATIONALE ERFARINGER

Samtidig med skolereformen bliver international forskning i skole og skoleledelse i stigende grad importeret og diskuteret i dansk skolediskurs på policyniveau, forvaltningsniveau, i mediediskurs, blandt forskere, ledere, lærere og forældre.

På denne baggrund undersøger projektet, hvordan skoleledelser kan navigere med skolereformen som sparringspartner for mål, visioner og praksisser. Med øget fokus på elevernes læring og læringsudbytte er det oplagt at kaste et blik på internationale erfaringer.

LEDELSE HAR BETYDNING FOR LÆRING

I international forskning i skoleledelse – *the effective school research* – findes empiri, der viser, hvordan ledelse er af vital betydning for elevernes læringsudbytte. Ambitionen i en del af dette projekt er at illustrere, hvordan denne forskningslitteratur sættes, hvad feltet gør til hovedfokus, og hvordan det, der benævnes ledelsesansvar, sættes i forhold til elevernes læringsudbytte.

Projektet skal bidrage til en kvalificeret diskussion af mulige sammenhænge mellem læringscentreret ledelse og læringsudbytte i den danske folkeskole.

Internationalt er mål for skole og ledelse ofte formuleret som:

Alle børn uanset køn, race, etnicitet og socioøkonomisk baggrund skal kunne opnå akademiske fremskridt.

Tendensen i den nyere forskningslitteratur om ledelsesformer er, at de ligner hinanden mere og mere. Der er en tendens til en sammentænkning mellem ledelsesformerne, hvor styrker fra hver ledelsesform importeres af de andre. Man kan tale om hybridiseringer. Der sker en bevægelse fra en instruerende ledelsesform til "indoptagelse" af en distributiv ledelsesform og omvendt, og fra transformativ ledelsesform til "indoptagelse" af instruerende ledelsesform og omvendt.

Men samtidig med tendensen til hybridiseringer, synes nuanceringer og diskussioner at udfolde sig mest inden for rammerne af hver enkelt ledelsesform. Man bliver så at sige i hvert sit definitionslandskab. Forfatterne synes altså at tage afsæt i den ledelsesform, de sædvanligvis er optaget af. Denne tendens viser en stigende uklarhed i forhold til, hvordan ledelsesformerne angiveligt konstitueredes i 1970'erne og frem til 1990'erne. Det kan give anledning til undren, at ledelsesformerne ikke bliver stadigt klarere og skarpere, jo mere der forskes i dem – tværtimod.

PROJEKTET – KORT FORTALT

Ledelsesvilkår, pædagogisk ledelse og elevernes læringsudbytte

HVAD

I ph.d.-projektet undersøges betingelserne for at bedrive skoleledelse, der kan understøtte og styrke elevernes læringsudbytte i Danmark. Kan vi sikre større læringsudbytte for eleverne gennem bestemte former for pædagogisk ledelse?

HVORDAN

Det er undersøgt og undersøges ved deltagelse i udviklings-/temadage for skoleledelser, ved feltarbejde på fire skoler samt interviews med blandt andre en række skoleledere.

HVORNÅR

2013-2016

HVEM

Ph.d.-projektet er forankret i UCC's forskningsprogram Ledelse og Organisatorisk Læring i samarbejde med Aarhus Universitet.

KONTAKT

Lonni Hall
loha@ucc.dk
4189 7222

LEDELSE OG ORGANISERING

Pædagogernes tid og rum i skolen

Alle gode kræfter er kaldt ind for at skabe mere læring i skolen. Også pædagogerne anses som en drivkraft for læring og involveres i stigende grad i skolens tid og rum. Dette projekt stiller skarpt på, hvordan den pædagogiske kerneopgave formes, farves og forhandles i processen.

Med skolereformen indtænkes pædagogerne i højere grad som en integreret del af skolen. I kølvandet på reformens nytænkning af pædagogernes rolle har et projekt under forskningsindsatsningen 'Praksisudvikling i et organisatorisk perspektiv' sat sig for at undersøge pædagogernes tid og rum i skolen.

Gennem feltarbejde på to skoler, der i længere tid har haft pædagoger blandt medarbejderne, undersøges projektet, hvordan forhandlingerne om, hvad der skal foregå i tiden og rummene, udfolder sig i praksis mellem pædagoger, lærere og ledere.

KAMPEN OM LEGEN

I projektet sættes særligt fokus på, hvordan leg bliver omdrejningspunkt for dele af forhandlingerne om tid og rum i skolen. På den ene side bliver leg af nogle aktører set som noget, der kan indlemmes i en bestemt læringslogik, der knytter an til idealet om produktive børn og borgere. Her forventes legen at kunne understøtte forskellige læringsmål og fagligheder og blive en central del af skolens måletted.

Andre ser især den frie leg som forbundet med idealer om børns lystfyldte og kreative selvudfoldelse, selvbestemmelse og frie initiativ, hvorfor den ikke uden videre kan spændes for en bestemt faglig læringsagenda. Denne forståelse af legens rolle rummer dog også et læringsrationale, der blot er anderledes og forbindes med andre

samfundsidealer end netop idealet om produktivitet.

Det centrale i analysen er imidlertid, at legen og legetiden på denne måde forventes både at være forskellig fra og magen til resten af skoletiden.

PÆDAGOGENS MEDLEMSKAB I SKOLEN

Projektet undersøger også, hvordan pædagogerne selv står i en lignende situation, hvor de på den ene side forventes at "melde sig ind" og koble sig på skolens mål og ambitioner og blive "en del af skolen". På den anden side skal de kunne spille rollen som "de eksotiske Andre", der i kraft af at "kunne noget andet" skal kunne tilbyde noget, som skolen ikke allerede har, er eller kan. Også her balancerer pædagogerne på en kant og skal på en og samme tid være ligesom og forskellig fra skolen.

ACCELERERET ELLER FORTÆTTET TID?

Den fortsatte analyse kommer til at handle om, hvordan vi på et samfundsmæssigt plan synes at forsøge at putte flere og flere aktiviteter ind i den tid, der er til rådighed. Der reflekteres over, hvordan det kan ses hos – og hvad det betyder for – den pædagogiske profession og den pædagogiske kerneopgave, at hverdags- og arbejdslivet opleves som accelereret. Er der tale om et særligt dominerende ideal omkring tidens acceleration, som den pædagogiske profession har svært ved at modsvare ved at sætte tempoet op – og som måske også kan have utilsigtede virkninger?

PROJEKTET – KORT FORTALT

Det pædagogiske rum i skolen

HVAD

Projektets formål er at undersøge, hvordan den pædagogiske kerneopgave formes, farves og forhandles i forbindelse med, at pædagogerne involveres i skolens restrukturering med henblik på at fremme læring.

HVORDAN

Analysen bygger på et feltarbejde, som omfatter både observationer og interviews med pædagoger og ledere på to skoler, som gennem længere tid har haft pædagoger blandt medarbejderne.

HVORNÅR

2013-2016

HVEM

Projektet er en del af satsningen 'Praksisudvikling i et organisatorisk perspektiv' under UCC's forskningsprogram Ledelse og Organisatorisk Læring.

PUBLIKATIONER

Projektet munder bl.a. ud i et bidrag til en antologi om folkeskolen, som forventes at udkomme i løbet af 2015.

KONTAKT

Rikke Pedersen
ripe@ucc.dk
4189 7964

UCC satser på forskning

I 2013 blev en række aktuelle, tematiske satsningsområder udvalgt som fokuspunkter inden for hvert af UCC's fire forskningsprogrammer. Satsningerne danner i en treårig periode afsæt for arbejdet med konkrete forsknings- og udviklingsprojekter og skaber en platform for videnudvikling, inspiration og videndeling for og med medarbejdere og studerende i UCC.

SATSNINGER UNDER UCC'S FORSKNINGSPROGRAMMER

Forskningsprogrammet Didaktik og Læringsrum

- Børns læring i dagtilbud
- Differentiering i skolens praksis
- Fagdidaktik

Forskningsprogrammet Diversitet og Social Innovation

- Tværprofessionelt samarbejde om inklusion og lige muligheder
- Unges sociale fællesskaber og deres betydning for uddannelsesdeltagelse

Forskningsprogrammet Ledelse og Organisatorisk Læring

- Ledelse af kerneydelsen i professionspraksis
- Praksisudvikling i et organisatorisk perspektiv

Forskningsprogrammet Sundhed og Krop

- Sammenhængende patientforløb
- Ny teknologi i sundhedsarbejdet

Du kan læse meget mere om UCC's forskningsprogrammer og satsninger på www.ucc.dk/forskning.

SAMARBEJD MED OS

I UCC mener vi, at samarbejde giver bedre forskning. Derfor foregår forskning i UCC tæt på og i samarbejde med både praksis og professionernes uddannelser. Det tætte samspil med praksis skal sikre en relevant viden, som kan føre til kvalificerede og robuste løsninger. Det giver mulighed for innovation og udvikling af og med praksisfeltet. Nærheden til uddannelserne medfører desuden, at forskningsresultaterne får et stort effektpotential. Forskningsresultaterne bliver inddraget i undervisningen og sættes således i spil gennem de studerende – og i forlængelse heraf også i professionerne.

Ønsker du at afdække mulighederne for et kommende samarbejde, videreføre et tidligere eller indlede et nyt, er du altid velkommen til at kontakte os på forskning@ucc.dk.

PROFESSIONSHØSKOLEN UCC

Afdelingen for Forskning, Udvikling og Internationalisering

Titangade 11

2200 København N

T: 4189 7000

E: forskning@ucc.dk

www.ucc.dk/forskning